

1 četvrtak, 17.09.2009.
2 [Otvorena sednica]
3 [Optuženi su ušli u sudnicu]
4 ... Početak u 09.05h
5 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.
6 Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zasjeda.
7 Izvolite sjesti.
8 SEKRETAR: [simultani prevod] Dobro jutro, časni Sude. Dobro jutro svima
9 u sudnici i oko sudnice. Ovo je predmet IT-08-91-T, *Tužilac protiv Miće*
10 *Stanišića i Stojana Župljanina*.
11 [Svedok je pristupio svedočenju]
12 SVEDOK: ROBERT DONIA [nastavak]
13 [Svedok odgovara putem prevodioca]
14 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Dobro jutro.
15 SVEDOK: Dobro jutro, časni Sude.
16 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Doktore Donia, želim prvo da Vas
17 podsjetim da ste i dalje pod zakletvom. Da li je zastupnik Odbrane spreman da
18 nastavi sa unakrsnim ispitivanjem doktora Donie?
19 G. CVIJETIĆ: Da, časni Sude. Mogu li početi, časni Sude? Mogu li početi,
20 časni Sude?
21 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Da, izvolite.
22 G. CVIJETIĆ: Hvala.
23 Unakrsno ispituje g. Cvijetić: [nastavak]
24 P: Gospodine Donia, jučer smo stali kod relevantnosti jednog podatka
25 koji je evoluirao u toku rada Tribunala, a to je broj žrtava rata u Bosni i
26 Hercegovini. Da li se sjećate da smo pričali o tome?
27 O: Da.
28 P: Ja nemam namjeru da licitiram žrtvama, nema sigurno niko od nas, pa
29
30

1 ni Vi. Međutim, ja želim da ukažem na važnost jednog takvog podatka da ga Sud u
2 početku suđenja i rada ovog Tribunala mora i treba imati, u smislu da su važne
3 sve činjenice, pa i istorijske, pa i ovaj podatak kako bi Sud mogao donositi
4 pravilne odluke. U tom smislu sam se bavio brojem žrtava. Recimo, prvi podatak
5 koji je bio i koji je često uziman kao nekakva osnova, a Vi ste se složili da
6 ste čuli za taj podatak o 200.000 ubijenih Muslimana, 40.000 silovanih
7 Muslimanki, ukazuje na jednu vrstu rata vođenog na prostorima Bosne i
8 Hercegovine. Međutim, ovaj drugi podatak, sada evo, pred kraj rada Tribunala, u
9 kome se demografiji uglavnom slažu... - evo, ja sam sad dobio i zvanično tačne
10 cifre, ostao sam dužan Vama ove cifre; Vi ih znate približno kao ja, ali evo,
11 sada imamo da je to 63.000 Bošnjaka, Srba 24.000 i Hrvata 7.700 - odnosno ukupan
12 je podatak 97.207 žrtava. Kada ih pogledamo po nacionalnoj strukturi, poredani
13 su i po redu veličina u nacionalnoj strukturi stanovništva Bosne i Hercegovine -
14 ne baš u procenat, al' su poredani bar po redu veličina. Kada pogledamo sva tri
15 naroda, imali su civilne žrtve rata. Ovaj Tribunal je sudio i Bošnjacima, i
16 Hrvatima, i Muslimanima i u svim optužnicama, i u svim presudama, svim
17 optuženima je stavljano "činjenje krivičnih djela i na štetu civila". Dakle,
18 ovaj drugi podatak mijenja karakter i suštinu rata. Ovaj podatak, između ostalih
19 i drugih podataka, ukazuje da je na ovim prostorima bio jedan etnički, građanski
20 rat u kome su sva tri naroda preživjela gubitke.

21 Moje pitanje za Vas, gospodine Donia, možete li mi potvrditi jednu
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 činjenicu: u tom, ja ću ga nazvati crnom bermudskom trouglu tri naroda, Srbi,
2 Hrvati, Muslimani - kad kažem "crni bermudski", mislim na njihovo učešće u ratu
3 - u tom trouglu, ostvarile su se gotovo sve moguće kombinacije međusobnog
4 sukobljavanja. Pa, dozvolite. Ratovali su Srbi protiv Muslimana, odnosno Srbi i
5 Muslimani jedni protiv drugih; ratovali su Muslimani i Hrvati jedni protiv
6 drugih - u jednom dijelu rata, Vi znate za to; ratovali su Hrvati i Srbi jedni
7 protiv drugih; ratovali su Muslimani, pristalice Alije Izetbegovića i Muslimani,
8 pristalice Fikreta Abdića iz Bosanske Krajine međusobno. Ratovali su Muslimani i
9 Hrvati zajedno protiv Srba.

10 Pokušao sam da nađem još neke kombinacije, pa sam utvrdio da jedino nisu
11 ratovali Srbi i Muslimani zajedno protiv Hrvata i Srbi protiv Srba i Hrvati
12 protiv Srba. Da li se slažete sa ovom kombinacijom ko je sve protiv koga
13 ratovao? Da li Vam je to poznato?

14 GĐA KORNER: [simultani prevod] Ja se izvinjavam, gospodine Cvijetić.
15 Stvarno se izvinjavam, ali mislim da ću sada to reći samo jednom. Ovo nije
16 pitanje. Ovo je dugi govor u kojem se izvode dokazi, daju dokazi ili svjedoči.
17 Jedna od Vaših smjernica na koje su me upravo podsjetili je da strane izbjegn
18 duga, komplikovana i složena pitanja, tako da ja ne želim ponovo da prekidam,
19 ali zamolit ću gospodina Cvijetića da postavlja kratka pitanja sa činjenicama, i
20 to jednom činjenicom.

21 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Slažemo se, gospodine Cvijetić. I
22 svakako, svjedok je taj koji treba da svjedoči, a ne Vi. A ne zastupnik.

23 G. CVIJETIĆ: /prevod engleskog transkripta: "U redu."/

24 P: Da li se slažete sa ovom mojom kombinacijom međusobnog sukobljavanja
25 tri naroda? Eto, konkretno pitanje je bilo kratko i jasno.

26

27

28

29

30

1 O: Nije na meni da sada o tome govorim jer bih morao da se vratim i da
2 pogledam dio po dio i da vidim s kojim bih se dijelom Vaše tvrdnje složio, a s
3 kojim se ne bih složio. Bojim se da nisam to shvatio kao direktno pitanje. I
4 zaista ne mogu da odgovorim na to.

5 P: Evo ja ću podijeliti to pitanje. Kratko i jasno: da li su ratovali
6 Srbi i Muslimani jedni protiv drugih?

7 O: Da.

8 P: Da li su ratovali Muslimani i Hrvati jedni protiv drugih u jednom
9 dijelu rata?

10 O: Da.

11 P: Da li su ratovali Hrvati i Srbi jedni protiv drugih?

12 O: Da.

13 P: Da li su Muslimani i Hrvati zajedno ratovali protiv Srba?

14 O: Da, u izvjesnim vremenima.

15 P: Da li su ratovali Muslimani i Muslimani - Muslimani, pristalice Alije
16 Izetbegovića i Muslimani, pristalice Fikreta Abdića u Krajini, u jednom dijelu
17 rata?

18 O: Da. Nekoliko puta.

19 P: Tako smo došli do konačnog odgovora koji je mogao biti odmah "da",
20 ali eto, nema veze.

21 Gospodine Donia, jučer smo se usaglasili da se u istoriji mnogo puta
22 desilo da jedna istorijska činjenica za koju se mislilo da je neprikosnovena,
23 tačna, istinita, nakon proteka vremena i istorijske distance se utvrdi da nije
24 tačna ili da je iskrivljena itd., itd. Sjećate se da smo se složili oko toga?

25 Moje pitanje za Vas glasi: da li se može desiti da nakon proteka neke
26
27
28
29
30

1 istorijske distance, Vaš sud, sud istorije kojim se Vi bavite, utvrdi da i neke
2 od ovih činjenica koje mi utvrdimo u toku rada ovog Tribunala, nisu tačne ili su
3 iskrivljene ili su na bazi nekih nepotpunih dokaza itd.? Teoretski, da li se
4 može desiti? Ne pitam konkretno za pojedinu činjenicu.

5 O: Ako govorite o jednoj činjenici, mislim da je odgovor "da". Moguće je
6 da bilo ko, procjenjujući bilo šta, može pogriješiti u jednoj činjenici u jednom
7 trenutku, a da se kasnije pokaže da to nije tačno.

8 P: Ja bih sada prešao na jednu drugu temu. Gospodine Donia, za ovo Vam
9 nije potrebna stručnost historičara nego običnog gledaoca televizije, čitaoca
10 štampe - za ovaj uvodni dio mog pitanja. Da li ste bili u prilici, čitajući
11 štampu, gledajući televiziju, da čujete kako neka poznata javna ličnost,
12 političar ili iz svijeta šou-biznisa, muzike, sporta, umjetnosti itd. demantuje
13 neku ili da kažemo, sopstvenu izjavu objavljenu u štampi, na televiziji,
14 tvrdnjom kako je ta izjava iskonstruisana vađenjem dijelova izjave iz konteksta
15 i da je ta izjava tako iskrivljena i da je dobila sasvim drugu suštinu od prave?
16 Da li ste imali prilike da to pročitate, čujete na televiziji itd.?

17 O: Da.

18 P: Onda vjerovatno znate za staro novinarsko pravilo da demant jedne
19 takve vijesti nikada nema domete te prve udarne vijesti?

20 O: /govornici govore istovremeno/

21 P: ...ne, ne, da li ste čuli za to pravilo novinarsko?

22 O: Da.

23 P: Dobro. Ja ću to malo karikirati. To pravilo kaže da je demant ravan
24 pokušaju da pokupite perje prosuto iz jastuka sa desetog sprata. Samo da

25

26

27

28

29

30

1 ilustrujem tu Vašu potvrđnu... nemogućnost da demant demantuje, tako da kažem,
2 tu prvu analog...o...ovu vijest. A i navest ću i druge razloge. Obično demant
3 uslijedi posle proteka vremena i sada to više nije aktuelno, a novinari su
4 mangupi pa često taj demant stave na zadnje strane, a ne na prvu udarnu
5 stranicu.

6 Moje pitanje za Vas, gospodine Donia, analogno ovoj novinarskoj
7 metodologiji, da li je moguće u Vašoj nauci iz jednog velikog istorijskog
8 događaja izvaditi pojedine sekvence, pojedine događaje, složiti ih po određenoj
9 metodologiji i tako stvoriti iskrivljenu sliku o suštini cijelog događaja?

10 O: Da.

11 P: Gospodine Donia, Vi ste svjedočili u više predmeta pred ovim
12 Tribunalom. Svjedočili ste tako što Vam Tužilaštvo dâ određeni zadatak - što je
13 sasvim normalno - i cilj Vašeg vještačkog nalaza; dâ Vam jedan dio dokumentacije
14 i dâ Vam optužnicu u kojoj imate jednog ili dva optužena, jednu ili dvije
15 opštine, itd., itd. i Vi uradite svoj rad. U drugom predmetu to isto dobijete. U
16 trećem, četvrtom, petom, šestom, desetom.

17 Gospodine Donia, da li se ovakvo bavljenje istorijom, tako da kažem "na
18 parče", da li nosi onu opasnost o kojoj smo se sad maloprije složili - da se
19 stvori iskrivljena slika o cjelini događaja?

20 O: Ne bih se složio sa Vašom karakterizacijom onoga što je od mene
21 zatraženo da uradim niti onoga što sam ja uradio u odgovoru na zadatak koji sam
22 dobijao u različitim slučajevima. U jednom broju slučajeva od mene je zatraženo

23
24
25
26
27
28
29
30

1 da uradim upravo onaj proces koji ste Vi opisali; da događaje koji se navode u
2 optužnici stavim u jedan širi kontekst, kao dio opštih trendova ili razvoja u
3 regionu. Tako da, pretpostavljam da moram da kažem da ne vidim u tome problem.
4 Barem dio rada koji sam ja obavio u prethodnim predmetima - ne može se smatrati
5 da se u tom slučaju pojavljuje takav problem.

6 P: Gospodine Donia, Vi ni u jednom dosadašnjem suđenju niste imali za
7 zadatak da uradite opšti kontekst koji nije vezan ni za jedan konkretan predmet.
8 Da uradite jedan rad istorijski, recimo, od istorije naroda Balkana itd., ali da
9 nije vezan za konkretnu opštinu, za konkretnog optuženog. Je li tako?

10 O: Da, tako je. Nije nikada bilo da nije vezano za neki konkretan
11 predmet.

12 P: Da li znate šta znači princip "*et altera pars*"? To je skraćena
13 verzija. Duža je malo prava verzija, *audiator et altera pars*.

14 O: Ne.

15 P: Pa to je princip koji kaže "uvijek treba saslušati drugu stranu". Na
16 tom principu zasniva se i rad ovog Tribunala i krivični postupak u kojem je
17 omogućeno i jednoj i drugoj strani da suprotstave mišljenja.

18 Gospodine Donia, na Vaše nalaze i na Vaše dokaze, Odbrana ima pravo da
19 iznese kontra-argumentaciju - po tom principu *et altera pars*. Je li tako?

20 O: Da li je to pitanje?

21 P: Pa hoću da Vas pitam: da li se može desiti da Odbrane zato što nemaju
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 resurse, nemaju vremena ili ne smatraju relevantnim ovaj istorijski kontekst ne
2 iskoriste tu svoju mogućnost i da Vi svoj nalaz date na bazi onoga što Vi imate
3 i što Vam je Tužilaštvo dalo?

4 O: Da li se moglo desiti, ako sam dobro shvatio Vaše pitanje - Vi ste
5 pitali da li se moglo desiti da Odbrana nije u mogućnosti da prezentira
6 drugačiji istorijski kontekst? Da, može se desiti. Moglo se desiti.

7 P: To sam htio da pitam.

8 Dobro, gospodine Donia, ja ću završiti ova uvodna izlaganja koja sam
9 najavio i ja bih se sada koncentrisao na Vaš konkretan rad.

10 Gospodine Donia, Vi niste imali zadatak da napravite konkretan rad za
11 predmet *Mičo Stanišić/Župljanin*? Je li tako?

12 O: Tako je.

13 P: Vi ste uradili više radova i mi smo zaključili da onaj koji je, tako
14 da kažem, najuopšteniji, koji bi bio relevantan za sve predmete pa i za ovaj, sa
15 stanovišta istorijskog konteksta, a ne sa stanovišta krivice naših klijenata, je
16 ovaj rad koji se zove *Porijeklo Republike Srpske 1990.-1992. godine*.

17 Da li taj rad imate pred sobom, gospodine Donia?

18 O: Mislím da nemam.

19 GĐA KORNER: [simultani prevod] Doktoru Doniji nije data kopija nijednog
20 od njegovih izvještaja, samo dokumenti kojima smo se bavili tako da je odgovor
21 "ne". Osim ako Odbrana nema kopiju za njega.

22 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Da li Tužilaštvo ima kopiju koju bi
23
24
25
26
27
28
29
30

1 mu moglo dostaviti?

2 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Mislim da naš pravni referent može
3 napraviti kopiju koja će mu biti na raspolaganju.

4 GĐA PREVODILAC: Gospođa Korner nije uključila mikrofona.

5 GĐA KORNER: [simultani prevod] Ubuduće, ako Odbrana želi da svjedok ima
6 kopiju nekog dokumenta, mogu li nas obavijestiti kako bismo mi mogli da
7 pripremimo kopiju, posebno kad je riječ o izjavi ili izvještaju.

8 G. CVIJETIĆ:

9 P: Gospodine Donia... evo, to je urađeno, da. Možda ima /nerazgovetno/.
10 OK. Jeste dobili rad?

11 O: [na B/H/S-u] Jesam.

12 P: Gospodine Donia, pošto Vaš rad nije podijeljen u takozvane paragrafe,
13 ja ću radi prevodilaca i radi Sudskog vijeća morati govoriti paralelno na kojoj
14 smo strani B/H/S-a, na kojoj smo strani engleske verzije što će nam malo oduzeti
15 vremena, no idemo dalje.

16 Dakle, nalazimo se u Vašem uvodnom dijelu koji je na prvoj strani i
17 B/H/S-a, a i na prvoj strani engleske verzije, mada u engleskoj verziji prelazi
18 i na drugu stranu. Vi objašnjavate razloge raspada jugoslovenske federacije koja
19 se sastojala, kako svi znamo, iz šest republika, a Republika Srbija i iz dvije
20 autonomne pokrajine. Nastojanje pojedinih republika nakon pada komunizma da se
21 odcijepi, Vi u ovom Vašem prvom pasusu definišete kao separatizam. Međutim,
22 nastojanje srpskog rukovodstva koga, kako Vi kažete, predvodi Slobodan
23 Milošević, Vi definišete kao hegemonizam. Moje pitanje glasi...

24

25

26

27

28

29

30

1 GĐA KORNER: [simultani prevod] Časni Sude, gospodin Smith mi je rekao da
2 je izvještaj u sistemu elektronske sudnice pa ga možete pogledati ako Odbrana
3 pozove taj dokument. To je dokument koji po spisku 65ter ima broj 10001.

4 G. CVIJETIĆ: Mogu li da nastavim, časni Sude?

5 P: Moje pitanje vezano za ovaj odnos separatizma i hegemonizma: Vi
6 očuvanju postojećeg federalnog sistema Jugoslavije dajete termin hegemonizma. Da
7 li to znači da je i Abraham Lincoln, koji je nastojao da očuva američku
8 federaciju bio hegemonista kada se suprotstavio novostvorenoj konfederaciji 13
9 američkih država koje su htjele da očuvaju ropstvo? Pričam o američkom
10 građanskom ratu 1861-1865.

11 Časni Sude, da li je taj dokument izašao...

12 GĐA PREVODILAC: Mikrofon, molim, za zastupnika Odbrane.

13 G. CVIJETIĆ: Da li je izašao taj dokument? Govorimo o uvodnom dijelu,
14 prvoj strani praktično. Ja molim da izađe na...na jer vidim da nije izašao na e-
15 court sistemu.

16 To je na stranici koja je numerisana 03082476. E, ovo je naslov. Sledeća
17 stranica. Odmah uvod bi trebao da ide, da se prebaci. Ja bih molio da se okrene
18 odmah sledeća stranica. Da. Evo sad se nalazimo i paralelno možemo pratiti
19 englesku i srpsku verziju.

20 Gospodine Donia, jeste čuli moje pitanje?

21 Sjećate se šta sam pitao?

22 O: Da, sjećam se.

23 P: Molio bih da odgovorite.

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Vaše pitanje je da li bih ja opisao napore Abrahama Lincolna kao
2 hegemonizam, kao hegemonističke. Ne, ne bih. Želeo bih da ukažem na to da sam ja
3 uzeo te dvije riječi, taj koncept od Raifa Dizdarevića koji je bio predsjednik
4 jugoslovenskog predsjedništva u to vrijeme. I on je opisao te dvije tendencije.
5 Jednu, da se ojača federacija, da se učvrsti federacija, a drugu da se oslabi
6 federacija. I ja ne bih tako gledao na napore Abrahama Lincolna, da ojača
7 federalnu državu Sjedinjenih Američkih Država već da je održi. Tako da ova
8 dihotomija koju je opisao gospodin Raif Dizdarević ne može se uporediti... ne
9 može se na isti način karakterizirati Lincolnov napor u Sjedinjenim Američkim
10 Državama.

11 P: Dalje, na stranu 2, strana 2 B/H/S-a, a to je istovremeno i strana 2
12 još uvijek i engleske verzije - to bi bio u engleskoj verziji pasus 2.

13 Nosi podnaslov *Mobilizacija srpskog nacionalizma*.

14 Da li ste našli? Da.

15 Gospodine Donia, ja ću kroz ovaj dio jugoslovenske krize pokušat da
16 prođem brže, a molim Vas da Vaši odgovori uglavnom budu sa "da" ili "ne". Vi
17 ovdje citirate riječi Slobodana Miloševića koje kažu: "Niko ne sme da vas bije."
18 - i u tom kontekstu dajete svoje mišljenje da je to podrška nacionalizmu.

19 Da li se tim riječima može dati karakter, stavljenim u kontekst cijelog
20 njegovog govora, smirivanja strasti, osude velikoalbanskog separatizma i
21 najjednostavnije osude policijske brutalnosti nad srpskim narodom? Samo sa "da"
22 ili "ne". Da li se može dat jedan takav... - kad se uzme cijeli kontekst onoga
23 što je on rekao?

24 O: Oprostite, nisam shvatio Vaše pitanje.

25 P: Da li te riječi mogu da znače istovremeno i pokušaj smirivanja
26 strasti i osudu policijske brutalnosti nad srpskim stanovništvom dole na Kosovu?

27

28

29

30

1 O: U datom kontekstu, ne vidim kako bi se to moglo na taj način
2 tumačiti.

3 P: Ja o kontekstu širem i pričam, međutim, očigledno se ne slažemo. Da
4 li znate, gospodine Donia, od kada traju napetosti na Kosovu? Tačnije, kada su,
5 po Vašim saznanjima, održane masovne demonstracije Albanaca, sa zahtjevom
6 "Kosovo - republika"?

7 O: Pa zahtjev za nezavisnom albanskom državom potiče iz, recimo, 1870-
8 tih. I takvih demonstracija bilo je s vremena na vrijeme tokom posljednjih
9 stotinu godina.

10 P: Dobro. Gospodine Donia, na istoj strani, u istom paragrafu, na kraju
11 Vi kažete: "Šest mjeseci kasnije Milošević je izabran za predsjednika Saveza
12 komunista Srbije čime je zadobio neprikosnovenu kontrolu Srbije." I pri tome
13 citirate Crnobrnju, pisca, je li tako? Je li tako? To Vam je zadnji red na ovom
14 pasusu na kome se nalazimo.

15 O: Da.

16 P: Gospodine Donia, takav položaj u Savezu komunista ne postoji i takva
17 funkcija ne postoji, odnosno Slobodan Milošević nije imao takvu funkciju. Da li
18 Vam je poznat taj podatak?

19 O: Ne.

20 P: Dobro. Preći ćemo na stranu 3 B/H/S-a, a mislim da smo i na strani 3
21 engleske verzije gdje govorite o demonstracijama u Vojvodini.

22 Ja ću Vas samo kratko pitat da li znate tko je predvodio demonstrante u
23 Vojvodini?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ne.

2 P: Da li Vam šta znači ako kažem da je to Mihajl Kerteš, Mađar; i zar
3 nije čudno da Mađar predvodi srpske nacionaliste na demonstracijama?

4 O: Da li je čudno da je Kerteš vodio te demonstracije? Ne, ne, to nije
5 čudno. Njegova nacionalnost ovdje nije relevantna.

6 P: Ako Vi tako kažete, a ja mogu samo reć' da se ne slažem s Vama i
7 idemo dalje.

8 Vi pominjete da je... da su vlasti Bosne i Hercegovine povodom tog
9 događanja naroda u Bosni i Hercegovini saznale za plan da se u - ovdje piše
10 "svjetinu" baci ručna bomba i tako isprovocira intervencija policije. Zabranili
11 su taj miting i on nije održan. Samo mi recite: kako ste došli do tog podatka da
12 je planirano bacanje te ručne bombe da bi se isprovocirala intervencija
13 policije? Nemate fusnotu na šta se pozivate, pa zato Vas pitam.

14 O: To se nalazi u memoarima Raifa Dizdarevića.

15 P: Gospodine, za događanja u Crnoj Gori, između ostalog kažete da je
16 prema Crnoj Gori, za te demonstracije koje opisujete - a sada se nalazimo na
17 strani 4 engleske verzije - da je prema glavnom gradu Crne Gore krenulo 40
18 autobusa demonstirana i veliki broj pučkih automobila. Da li znate odakle su
19 krenuli?

20 O: Ne.

21 P: Da li Vam znači nešto ako kažem da su krenuli iz Nikšića, crnogorskog
22 grada, a ne iz Srbije i Beograda? "Da" ili "ne" - da li Vam to nešto znači?

23 O: Ne.

24 P: Sada bih prešao na stranu 5 Vašeg rada, prvi pasus. Na kraju Vi
25 kažete:

26

27

28

29

30

1 "Dana 28. marta Skupština Republike Srbije usvojila je ustavne amandmane
2 kojima je uglavnom ukinuta autonomija Kosova u okviru republike."

3 Gospodine Donia, da li tačno znate šta je Skupština toga dana usvojila?

4 O: Ne. Ja sam tu manje-više rekao ono što znam o tome.

5 P: Evo, ja ću samo iznijeti jednu činjenicu pa Vi zaključite da li sam u
6 pravu. Prema tadašnjem Ustavu Srbije, ustav i izmjene ustava Srbije se nisu
7 mogle desiti ako na to ne daju saglasnosti skupštine dvije autonomne pokrajine,
8 Vojvodina i Kosovo. Dakle, te skupštine su praktično imale pravo veta i da
9 blokiraju ustavni proces izmjene ustava itd. Tim amandmanom ukinuto je samo
10 pravo veta, a ne autonomija Kosova i Metohije, i Vojvodine, koji su ostali
11 netaknuti. Vi rekoste da Vam to nije detaljno poznato, a i niste stručnjak za
12 ustavno pravo. Mi ćemo pozvat stručnjaka za to, pa ćemo se pozabaviti s tim.

13 Gospodine Donia, na strani smo 5; i dalje na strani 5. Vi se bavite
14 nacionalizmom: srpskog, crnogorskog naroda itd. Pa evo kažete: "Do proljeća
15 1989. srpski nacionalizam prevladao je u zvaničnim vladinim tijelima Republike
16 Srbije i Crne Gore, a i Srbima izvan tih dvaju republika i dalje su upućivane
17 poruke nacionalističkog tipa."

18 Gospodine, koji narod živi u Crnoj Gori? Možete li se sjetiti?

19 PREVODILAC: Možete li ponoviti pitanje?

20 G. CVIJETIĆ: Koji narod živi u Crnoj Gori?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: To je pitanje o kojem se mnogo raspravlja. Nacionalni sastav, a
2 pretpostavljam da je to ono o čemu me pitate, je u novijim vremenima otprilike
3 podjednako raspodijeljen između onih koji se identificiraju kao Crnogorci i onih
4 koji za sebe kažu da su Srbi. Postoji i značajan broj drugih naroda, najviše
5 Albanaca, ali i Bošnjaka, kao i Roma, i nekoliko drugih manjina.

6 P: Dobro. Za demonstracije u Bosni i Hercegovini - evo sad smo došli do
7 Bosne i Hercegovine - Vi kažete da su vlasti Bosne i Hercegovine zabranile
8 isticanje srpskih simbola i taj skup je poprimio politički prizvuk zbog ovih...
9 - sada se nalazimo na strani 6, 2. pasus.

10 Da li je isticanje simbola drugih naroda u Srbiji bilo zabranjeno -
11 recimo albanskih simbola na Kosovu, i drugih, na sličnim skupovima?

12 O: Ova zabrana o kojoj ja ovdje govorim odnosila se na tu demonstraciju.
13 To nije bila opća zabrana simbola bilo koje nacionalnosti ili naroda. Ne mislim
14 da je u Jugoslaviji u to vrijeme bilo takvih općih zabrana na isticanje takvih
15 simbola.

16 P: Na strani 5 Vi tvrdite da je pozivanje gospodina Slobodana Miloševića
17 na toleranciju i poštovanje drugih nacionalnosti u skladu sa retorikom koja će
18 postati glavna roba u inventaru srpskog nacionalizma. O kakvoj robi Vi govorite,
19 gospodine Donia?

20 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Prevodioci Vas mole da im date točnu
21 referencu dokumenta odnosno koja strana i koji redak.

22 G. CVIJETIĆ: Strana 5, pasus 1, zadnji redak. Odnosno, izvinjavam se,
23 strana 5, 2. pasus, zadnji red.

24
25
26
27
28
29
30

1 P: /nedostaje simultani prevod/

2 Dakle, gospodine Donia, o kakvoj robi Vi govorite ovdje?

3 O: Mislim reći da je to postao jedan standardni, rutinski dio srpske
4 nacionalističke retorike.

5 P: Dobro.

6 Gospodine Donia, preći ćemo na stranu 6 engleske verzije - samo da vidim
7 koji bi to pasus onda mogao da bude - to bi bio 3. pasus, ako ne računamo na
8 nastavak ranijeg pasusa. Znači, 3. pasus za prevodioce, strana 6.

9 Vi ovdje govorite kako je i srpska pravoslavna crkva podržala širenje
10 srpske nacionalističke poruke tako što je prenosila mošti Sv. Lazara od mjesta
11 do mjesta i tako dalje.

12 Moje pitanje za Vas glasi: da li znate šta su to uopšte mošti i da li
13 Vam je poznato da se, recimo, u katoličkim bogomoljama, kao najveća svetinja
14 čuva pokrov kojim je navodno bilo obavijeno tijelo Gospodina Isusa Hrista, da se
15 čuva koplje kojim je navodno Gospod Isus Hristos bio proboden, ispod rebara,
16 kada se nalazio na razapet i koje je u krstaški rat nosio Fridrih Barbarosa koji
17 je izgubio život?

18 PREVODILAC: Molimo Vas da čitate malo sporije.

19 G. CVIJETIĆ:

20 P: Gospodine moj, konkretno pitanje: da li upražnjavanje vjerskih
21 običaja smatrate širenjem nacionalizma, a nošenje simbola vjere i tradicionalne
22 nošnje obilježavanjem teritorije?

23 Ja ću Vam sad navest jedan eklatantan primjer. Ovde u Holandiji vidimo
24 šarolikost nacionalnih nošnji. Da li svi ti koji nose sve te nošnje obilježavaju
25 neku svoju etničku teritoriju u Holandiji?

26 O: Ne nužno, ne. I Vi ste istakli da konkretne okolnosti i kontekst
27 definiraju kako će se nešto shvatiti u javnoj areni i hoće li onda nošenje mošti
28 i simbola značiti ovo ili ono.

29

30

1 P: Dobro. Preći ćemo na stranu 7 engleske verzije, 1. pasus. Vi ovde
2 tvrdite da ekshumirani posmrtni ostatci nisu isključivo pripadali Srbima i da li
3 to znači da su u te jame bacani i katolički Hrvati i Muslimani?

4 O: Ono što sam ja rekao u izvještaju je da to nije bilo sasvim jasno i
5 toga se i dalje držim. Dakle, nije baš bilo sasvim točno utvrđeno u to vrijeme,
6 kad su ih bacili u tu jamu, tko su točno bili ti ljudi. I isto tako, to nije
7 bilo sasvim jasno u vrijeme kad su ekshumirani.

8 P: Da, ali onda ste kontradiktorni sami sebi u sopstvenom pasusu i
9 zaključku. Gore kažete: "Lokalni Srbi su često znali za te leševe i pamtili da
10 se radi o Srbima koji su bili žrtve ustaškog pokolja u Drugom svjetskom ratu."
11 Znači, ipak, lokalni Srbi znaju ko je dole.

12 O: Da, mislim da je to tako bilo.

13 P: Da. Nalazimo se na istoj strani, ja mislim na istoj strani. Tim
14 sahranama Vi dajete karakter ponovnih pompeznih sahrana.

15 Gospodine Donia, da li Vi onda likvidaciju tih ljudi i bacanje u jame
16 smatrate sahranom?

17 O: Ne. Usput rečeno, na engleskom je to malo drugačije rečeno.

18 P: Pa mi smo upravo pratili to na engleskom. Meni liči na ovo što sam
19 sad rekao, no ostavit ćemo to za prevodioce.

20 Sada bih prešao, gospodine Donia, na stranu 7 engleske verzije. I tu Vam
21 je zadnji pasus interesantan kojim ću se baviti. Govorite o višestranačkim
22 izborima u republikama. Da li Vam je poznato ko je spriječio održavanje
23 jugoslovenskih višestranačkih izbora za jugoslovenske organe? Znači, ne za
24 republičke, nego za jugoslovenske organe?

25

26

27

28

29

30

1 O: Da. Koliko sam ja shvatio, to je bila kombinacija Slovenaca i Srba
2 koji su se usprotivili tome.

3 P: Gdje se ostvarila ta kombinacija između Slovenaca i Srba?

4 O: U diskusijama u saveznim organima. Ne mogu sada biti konkretniji od
5 toga jer ne znam točno.

6 P: Dobro. Nećete se znači, složiti sa mojom konstatacijom da su to
7 uradili hrvatski i slovenački separatisti? A Vi se bavite hrvatskim i
8 slovenačkim separatizmom.

9 O: Koliko ja znam, ne. To je bila kombinacija slovenskog rukovodstva i
10 srpskog rukovodstva. Oni su se tome usprotivili.

11 P: Dobro. Očigledno se ne slažemo i morat ćemo provoditi dokaze na te
12 okolnosti. Gospodine Donia, nalazimo se na strani 7 engleske verzije, pa ćemo da
13 vidimo... 4. pasus - Vi tu govorite da je Skupština Slovenije u julu 1990.
14 napravila ključni korak ka nezavisnosti usvojivši rezoluciju kojom je proglašena
15 suverenost Slovenije.

16 Gospodine Donia, da li Vam je poznato da je to Skupština Slovenije
17 zapravo usvojila amandmane na postojeći Ustav Slovenije kojim je praktično
18 utvrđena njena nezavisnost?

19 O: Da, oni su usvojili amandmane na ustav, da.

20 P: Gospodine Donia, šta znate o istoriji slovenačke državnosti? Moje
21 konkretno pitanje je da li je Slovenija ikada bila država?

22 O: Prije 1991. Slovenija nije bila nezavisna država.

23
24
25
26
27
28
29
30

- 1 P: Da li Vam nešto znači ako kažem da nikad nije bila država?
- 2 O: Složio bih se s time, do godine 1991.
- 3 P: Možete li da se složite onda sa mnom da su njene spoljne granice
4 granice Jugoslavije, a ne granice Slovenije?
- 5 O: Da.
- 6 P: A da su njene unutrašnje granice, prema preostalom dijelu Jugoslavije
7 administrativno utvrđene posle Drugog svjetskog rata 1945.?
- 8 O: Ne znam što mislite reći kad kažete "administrativno utvrđene". Ako
9 kažemo da su to unutrašnje granice, onda - da - one jesu tako utvrđene nakon
10 Drugog svjetskog rata. Tito je to napravio.
- 11 P: Tačno. Evo slažemo se. Najzad se slažemo.
- 12 Gospodine Donia, da li je po tada važećem saveznom ustavu mijenjanje
13 spoljnih granica jednostranom odlukom jednog entiteta, eto, jedne republike,
14 bilo dozvoljeno ustavom ili ne? I da li je taj akt slovenačke skupštine protivan
15 saveznom ustavu?
- 16 O: To sad nas dovodi u područje za koje ja nisam baš nadležan da
17 odgovaram budući da nisam ustavni pravnik niti specijalist za ustavno pravo.
- 18 P: Dobro. Ja Vas to pitam jer Vi se u svom radu dosta bavite ustavnim
19 pitanjem, pa sam pretpostavio da i ovo treba da znate. Međutim, ima nešto što
20 možemo da učinimo nespornim: da li se slažete da je Jugoslovenska narodna armija
21 bila zadužena da štiti teritorijalnu cjelokupnost i jedinstvo Jugoslavije i
22 njene spoljne granice?
- 23 O: Da.
- 24 P: To ste konstatovali u Vašem radu; ja sam to podvukao i zabilježio.
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 Da li Vam je poznato da je protivustavno mijenjanje spoljnih granica
2 Jugoslavije ili secesija bilo predviđeno saveznim krivičnim zakonom kao izuzetno
3 teško krivično djelo?

4 O: To je pitanje interpretacije ustava. Ja nisam kvalificiran da na to
5 odgovorim.

6 P: Odmah idemo dalje. Da li mi možete reći nešto samo šta znate o
7 istoriji hrvatske državnosti? Da li je Hrvatska ikada bila država?

8 O: Da.

9 P: Recite kad i u kom periodu.

10 O: Otprilike od godine 800. do 1102. - najranije do tada, a onda su neki
11 elementi državnosti odnosno konkretno Sabor preživjeli sve do 1918. A onda je
12 opet postala država 1941. do 1945. Odnosno, mogli bismo reći da je država pod
13 imenom Hrvatska postojala u tom periodu.

14 P: Tom državnošću u periodu 1941.-1945. ja ću se baviti malo kasnije.
15 Želim Vam postaviti jedno pitanje: da li ste, proučavajući istoriju
16 jugoslovenskih naroda, došli do zaključka da su u obje prethodne Jugoslavije
17 Srbi unijeli svoju državnost i da su podnijeli najveće žrtve da bi se stvorile
18 obje te Jugoslavije?

19 O: Ne.

20 P: Ne slažete se s ovim mojim zaključkom?

21 O: Ne.

22 P: Da li Vam je poznato, gospodine Donia, da je Savezni ustavni sud
23 slovenačke amandmane proglasio neustavnim i ako Vam je to bilo poznato, zašto to
24 niste naveli u Vašoj studiji?

25 O: Da li to znam? Da. Postoji i knjiga o tome koju je napisao Bob
26
27
28
29
30

1 Hayden. Ja, općenito govoreći, nisam u izvještaj uvrstio presude Ustavnog suda o
2 tim raznim aktima, uz jedan izuzetak; i to najviše zato jer sam smatrao da takve
3 odluke nisu zapravo imale velikih posljedica za stvarno razvijanje događaja.

4 P: Dobro. Nalazimo se na istom dijelu. Vi se bavite višestranačkim
5 izborima, pa između ostalog bavite se višestranačkim izborima u Hrvatskoj.
6 Nalazimo na strani 8, 2. pasus. Vi kažete: "Od ukupno 356 mjesta, poslaničkih,
7 206 poslaničkih mjesta osvojili su hrvatski nacionalisti, a od 24 srpska
8 poslanika samo njih 5 su sa nacionalne liste..." - mislilo se na SDS. Je li
9 tačno ovo što sam ja citirao?

10 O: Mislim da jeste, da.

11 P: Pa složiti ćete se sa zaključkom da srpski -

12 GĐA KORNER: [simultani prevod] Mislim da problem je u tome što stranice
13 na koje se poziva gospodin Cvijetić izgleda nisu te stranice. Imam problema da
14 pratim paragraf koji se citira na engleskom. Mislim da i doktor Donia ima isti
15 problem. Mislim da bi bilo potrebno da mu se pokaže tačan citat na engleskom.
16 Iako on ne govori jezik, mora se suglasiti s tim što on kaže ili ne saglasiti.

17 G. CVIJETIĆ: Časni Sude, gospodin Donia je vrlo brzo pronašao ovaj
18 podatak na koji sam se pozvao. Ja sam rekao da je to u 2. pasusu, strana 8. Ja
19 bliže ne mogu da definišem.

20 Mogu li nastaviti, časni Sude? Pokušat ću da budem još precizniji kada
21 navodim pasus u engleskoj verziji.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Evo ovako: Vi govorite o izborima u Srbiji i Crnoj Gori - strana 8,
2 predzadnji pasus. I tu govorite o nastupu gospodina Slobodana Miloševića.

3 Ne čini li Vam se, gospodine Donia, da ste predizborni nastup jednog
4 drugog vođe, jedne druge stranke, Srpskog pokreta obnove, Vuka Draškovića,
5 pripisali Slobodanu Miloševiću?

6 Hoćete da Vas podsjetim šta je Vuk Drašković - a ima dosta i snimaka
7 istorijskih, tih njegovih nastupa - on je govorio sa ekstremnom nacionalističkom
8 retorikom tvrdeći da su srpske granice tamo gdje su srpski grobovi, jame itd.,
9 itd. Slobodan Milošević je nastupao sa odbranom savezne države nasuprot projektu
10 Velike Srbije i ta njegova smirena retorika... - izvinjavam se, prebrzo,
11 zaustavio sam - i "ta njegova smirena retorika doprinela je njegovoj pobjedi na
12 tim izborima".

13 Drugim riječima, decembra 1990. godine, u Miloševićevim javnim nastupima
14 nije bilo nijednog traga nacionalizma.

15 Da l' se slažete sa mojom konstatacijom?

16 O: Ne.

17 P: Dobro. Gospodine Donia, da li je tačan podatak da jedino u Srbiji i
18 Crnoj Gori nisu pobijedile partije sa nacionalnim predznakom?

19 O: Bilo je nekih lokalnih područja u kojima su prevladavale
20 nenacionalističke stranke, čak i u Bosni i Hercegovini i u drugim republikama
21 takođe. Ali pobjeda nacionalista nije bila uniformisana širom drugih republika u
22 Jugoslaviji.

23 P: Gospodine Donia, možemo i krenuti dalje. Strana 9, 3. pasus, zadnji
24 red. Moje pitanje glasi: da li ste uopšte držali u rukama Ustav Srbije od 28.

25

26

27

28

29

30

1 septembra 1990. godine?

2 O: Ne.

3 P: Onda Vas ne mogu ni pitati oko... - ili mogu pitati kako onda
4 izvodite ovakav zaključak u ovom zadnjem redu?

5 O: Kao što možete vidjeti, ja sam naveo u fusnotama i citirao Roberta
6 Haydena koji jeste proučavao taj ustav. I sva ta pitanja ustavnog prava - on je
7 pravnik i antropolog, pravni antropolog - i ja sam se oslanjao na njega za te
8 informacije.

9 P: Znači, ovo nije Vaš zaključak?

10 O: Jeste moj zaključak, utemeljen na njegovom proučavanju tog pitanja.

11 P: Pa, evo ja ću Vam iznijeti kontratezu da tim izmjenama nije uopšte
12 ukinuta autonomija ni Kosova ni Vojvodine, nego su oni zadržali svoju autonomiju
13 koju su već imali po prethodnom Ustavu iz 1963. godine.

14 O: To je pogrešno. Autonomija koja je čvrsto utvrđena za Kosovo i
15 Metohiju 1974. u tom Ustavu i koja im je oduzeta, povučena amandmanima na Ustav
16 i kasnijim promjenama o kojima govorimo 1990.

17 G. CVIJETIĆ: [simultani prevod] Samo ćemo u transkriptu tražiti da se
18 ispravi: rekao sam 1963. godine, a ne 1973.

19 P: Idemo dalje, gospodine Donia. Vi se na strani - samo da nađem
20 englesku verziju - na strani 10 u pasusu 3 bavite nastupima gospodina Jovana
21 Raškovića. Svi znamo da je to Srbin koji je predvodio Srbe u Hrvatskoj, je li
22 tako? I Vi tvrdite da je on unatoč huškačkoj nacionalističkoj retorici, ustvari
23 svoje zahtjeve ograničio na kulturnu autonomiju za Srbe u Hrvatskoj i odlučno se
24 protivio teritorijalnom separatizmu. To tvrdite u tom pasusu i imate jednu

25

26

27

28

29

30

1 odgovarajuću fusnotu kojom se bavite.

2 Ja Vas moram pitati: da li je Vaš ovakav zaključak suprotan upravo
3 fusnoti (e) koja se nalazi na strani, mislim 39, u kojoj gospodin Rašković
4 doslovno kaže:

5 "Mi nećemo stvarati drugu srpsku državu na teritoriji Hrvatske. Nama se
6 to podvaljuje. Mi nećemo Srbiju u Hrvatskoj. Mi hoćemo samo autonomiju slobodnog
7 i suverenog srpskog nacionalnog bića."

8 Gospodine Donia, da li znate što znači riječ "suverenost"? Eto, to je
9 konkretno pitanje, samo.

10 O: Dozvolite da odgovorim na jedno po jedno pitanje, ako mogu. Vaše
11 pitanje je bilo da li postoji kontradikcija u tome i moj odgovor je - ne. Ja ne
12 vidim u tome nikakvu kontradikciju u onome što ste Vi upravo citirali sa
13 stranice 39 i izjave u kojoj se Rašković zalaže za kulturnu autonomiju. To je
14 bio njegov dosljedan stav mada je to slikovito i retorički izjavljivano, ali,
15 koliko je meni poznato, taj se stav nikada nije promijenio.

16 A na pitanje šta znači "suverenitet", mislim da "suverenitet" znači
17 različite stvari različitim ljudima. Ne mogu Vam dati definiciju iz rječnika te
18 riječi, ali svakako znači primarnu poziciju u procesu donošenja odluka, barem u
19 nekim političkim pitanjima.

20 P: Da li znate da je tu riječ prvi upotrijebio Jean Bodin u svojoj
21 knjizi *Šest knjiga o državi* i da se tu nalazi prva definicija suverenosti?

22 /.../

23 Dobro. Ako Vam nije poznato, mogu li nastaviti?

24 O: Svakako.

25

26

27

28

29

30

1 P: OK. Nalazimo se na strani 11, pasus 4. Vi ovdje tvrdite da su se
2 Milošević i Borisav Jović složili u vezi sa prijedlogom da se Slovenija i
3 Hrvatska isključe iz jugoslovenske federacije. I citirate Jovićeve dnevnik.
4 Međutim, kada se pročita taj dnevnik, tu se vidi da se samo članovi
5 predsjedništva iz Slovenije i Hrvatske isključe iz glasanja o nekoj odluci, a ne
6 da se isključe Slovenija i Hrvatska iz federacije. Da li uočavate razliku?

7 O: Svakako da vidim razliku, ali morao bih da se vratim na dnevnik da
8 provjerim da li je to zaista ta poenta koja je tu iznesena. Žao mi je, nemam
9 pred sobom tu verziju na B/H/S-u. Moguće da je tako.

10 P: Evo, idemo na stranu 14, pasus 2. Vi se ovde bavite sukobima, ako se
11 ne varam, u Borovu Selu; incidentu za koji tvrdite da su izazvali ljudi
12 gospodina Vojislava Šešelja.

13 Gospodine Donia, postupak protiv Vojislava Šešelja je tu i vodi se pravi
14 rat u sudnici oko toga da li je ovo tačno ili nije ili ne znam šta drugo. Da li
15 ne smatrate preuranjenim da Vi donosite zaključke iz predmeta koji je još uvek u
16 toku, a citirate, evo, Silbera i Littlea. Da li su Vam oni pouzdani izvor za
17 jedan ovakav zaključak?

18 O: To su dva pitanja, barem dva pitanja. Kada sam napisao ove riječi,
19 mislim da nije bio u toku postupak protiv gospodina Šešelja. Mislim da čak on
20 nije bio ni u pritvoru Međunarodnog suda tako da mogu samo da kažem da
21 dispozicija Suda će biti od vrijednosti i interesa da se utvrdi puna istina ili

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 potpuniya priča o tome šta se desilo u Borovu Selu.

2 Priča koju sam ja ovdje naveo je utemeljena dijelom na pogledu novinara,
3 na izvještavanju beogradske televizije o tom događaju. Ja sam pokušao da
4 izbjegnem različite tvrdnje i optužbe u vezi s tim šta se desilo s Borovim Selom
5 i držao sam se samo fundamentalnih, osnovnih činjenica o onome što se desilo i
6 kako je to tada izvještavano.

7 P: Gospodine Donia, pošto ste rekli da niste stručnjak za ustavna
8 pitanja, onda na ovoj strani 14, za ovaj Vaš zaključak da su se Milošević i
9 Bulatović zalagali za ojačanje postojećeg federalnog uređenja bilo je vezano...
10 Htio sam da Vas pitam da li ste držali ustavne projekte iz tog perioda - pošto
11 kažete da niste, odustaću od tog pitanja pa ću preći - to je strana 14, pasus 5.

12 Ovdje interpretirate razgovore između gospodina Tuđmana i Miloševića u
13 Karađorđevu i pri tome citirate gospodina Milića - evo dole piše Milića - pa Vas
14 ja pitam: da li znate da postoji stenogram sa tih razgovora?

15 O: Ne.

16 P: Da li bi za jedan ozbiljan istorijski zaključak o ovome bilo korisno
17 proučiti taj stenogram?

18 O: Svakako.

19 P: Dalje, gospodine Donia, nalazimo se na strani 16, pasus 2 i 3. Znači,
20 strana 16, pasus 2 i 3. Ovdje citirate riječi Stipe Mesića u kojima se on žali da
21 je odmah nakon izbora za predsednika Predsedništva i do kraja, da mu niko iz
22 vojnog vrha, iz Generalštaba kao predsedniku Predsedništva nije došao.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Da li znate zašto?

2 O: Mislim da sam odgovorio na to pitanje u sljedećoj rečenici gdje
3 citiram generala Kadijevića koji je rekao da su ga namjerno na taj način
4 tretirali. Mesić nije zastupao pravac kojim je željela da ide JNA odnosno
5 vrhovna komanda.

6 P: Može li se to, gospodine Donia, dovest u vezu s njegovom izjavom da
7 je rekao da će on bit poslednji predsednik Jugoslavije?

8 O: Svakako. Da.

9 P: A Jugoslovenska narodna armija je bila zadužena da očuva tu
10 Jugoslaviju. Da li odatle dolazi do konflikta?

11 O: To je jedan uzrok.

12 P: Pa kad smo već kod gospodina Mesića, da li znate šta vezano za
13 njegove izjave oko prenošenja rata iz Hrvatske u Bosnu i Hercegovinu? Da je
14 otvoreno najavljavao da Hrvatska planira prenijeti ratna zbivanja u Bosnu i
15 Hercegovinu kako bi se rasteretilo hrvatsko ratište?

16 O: Ne.

17 P: A da li znate šta o involviranosti Hrvatske u ratna zbivanja u Bosnu
18 i Hercegovinu, kroz direktno učešće hrvatskih oružanih snaga i kroz pomoć u
19 oružju i ljudstvu muslimanskim snagama?

20 O: Da.

21 P: Da li ćemo se složiti - Vi ste to u svom radu i napisali - da se prvi

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 veliki ratni zločin nad civilnim stanovništvom desio u selu Sijekovac i da su ga
2 počinile hrvatske vojne snage i da su pobili civile, Srbe u tom selu?

3 O: To nisam ja napisao. Ja sam pisao o napadu na Sijekovac, ali sam, ako
4 ne u ovom izvještaju, onda u nekom drugom izvještaju, pisao o napadu na selo u
5 Hercegovini, u oktobru 1991. i to je bio napad JNA. Zaboravio sam ime sela.
6 Mislím da je Ravno. I ja to smatram prvim ozbiljnim oružanim napadom na civile u
7 Bosni i Hercegovini. I to napadom, upadom izvan republike i napadom.

8 P: Ja ću Vas samo podsjetiti da sam ja ovo izvukao iz Vašeg svjedočenja
9 u predmetu *Brđanin* na pitanje kolege Ackermanna - Sud će vjerovatno to
10 provjeriti i tako dalje. U svakom slučaju, radilo se o stravičnom zločinu o kome
11 je bilo dosta i napisano, bilo je dosta snimaka, užasnih snimaka na televiziji i
12 tako dalje. Tu se bar možemo složiti.

13 GĐA KORNER: [simultani prevod] Ako je to iz svjedočenja u predmetu
14 *Brđanin*, možemo dobiti referencu, broj stranice transkripta tog dana; i datum
15 naravno.

16 G. CVIJETIĆ: [simultani prevod] Mogu to kasnije obezbijediti. Pošto ja
17 ne znam engleski i ja slušam tonske zapise za svjedočenja gospodina Donie pa
18 sebi zapisujem. A možemo obezbijediti referencu - nikakav problem nije.

19 GĐA KORNER: [simultani prevod] Ja shvatam da gospodin Cvijetić ne zna
20 engleski, ali drugi znaju. I ako se tvrdi svjedoku da je nešto rekao, onda je
21 vrlo važno da imamo kontekst kako bismo to mogli naći i provjeriti da li je to
22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 tačna prezentacija onoga što je svjedok rekao.

2 G. CVIJETIĆ: [simultani prevod] Časni Sude, lako ćemo raščistiti ovu
3 dilemu sa gospodinom Doniom.

4 Da li se, gospodine Donia, slažete da je u selu Sijekovcu počinjen
5 veliki ratni zločin nad srpskim stanovništvom od strane hrvatskih snaga?

6 O: Da.

7 P: To je sada moje konačno pitanje. Eto. Gospodine Donia, ja ću sada
8 preć na stranu - samo da vidim - to je strana 17 Vašeg nalaza; i tu imate...
9 nazivate ga "bosanski kontekst" - je li tako? Da li to podrazumijeva, gospodine
10 Donia, da je to i hercegovački kontekst?

11 O: Da.

12 P: Hvala. Vi se bavite formiranjem stranke koju je formirao tada savezni
13 premijer, gospodin Ante Marković i tvrdite da je on odlučio da tu stranku
14 formira na Kozari. Je li tako? To je strana 19, pasus 2. I Vi to dovodite u
15 kontekst velikih žrtava koje su se desile u tom kraju. Pa ja Vas pre toga pitam:
16 kada je gospodin Marković formirao tu stranku u odnosu na izbore u Hrvatskoj,
17 prije ili poslije?

18 O: Pa ta stranka je osnovana nakon izbora u Hrvatskoj.

19 P: Da li ćete se složiti sa mojom tezom da je gospodin Ante Marković
20 hteo da izbjegne, odnosno da ne smeta gospodinu Tuđmanu da pobjedi u Hrvatskoj,
21 a da u Bosni i Hercegovini okupi ostatak biračkog tijela i time umanjí izborni
22 rezultat Srpske demokratske stranke?

23 O: Ne znam. Nemam informacije na temelju kojih bih se složio s Vama ili
24
25
26
27
28
29
30

1 na temelju kojih se ne bih složio sa Vašom tvrdnjom.

2 P: Dobro, gospodine Donia.

3 G. CVIJETIĆ: Mislim da je sada, časni Sude, vrijeme za pauzu, ako se ne
4 varam. Evo, skreću mi pažnju... Je li tako? OK?

5 GĐA KORNER: [simultani prevod] Časni Sude, prije nego što odemo na
6 pauzu, mogu li ponovo podsjetiti gospodina Cvijetića na smjernicu broj 17:
7 "Strane treba da izbjegnju citiranje ranijih ili parafraziranje ranijih izjava
8 ili svjedočenja svjedoka već citirati direktno relevantne pasuse i ukazati na
9 tačan broj stranice i relevantan red."

10 G. CVIJETIĆ: Povukao sam to pitanje i preformulisao i shvatili ste posle
11 da smo to ispravili. Je li tako?

12 [Sudije većaju]

13 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Prije nego što napravimo pauzu, želim
14 samo da podsjetim zastupnike Odbrane da dr. Donia ima neke prethodno utvrđene
15 obaveze i imat ćete samo jedan sat sa njim kada se vratimo u 15 do 11h.

16 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

17 ... Početak pauze u 10.26h

18 ... Sednica nastavljena u 10.47h

19 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molim, ustanite.

20 Izvolite sjesti.

21 G. CVIJETIĆ: Časni Sude, prije nego što počnemo molio bih samo da
22 provjerim od sekretara od ukupnog vremena koliko sam potrošio vremena za ovo
23 ispitivanje, ukupno odobrenog vremena.

24 [Sudije većaju]

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Potrošili ste sat i 30 minuta.

2 G. CVIJETIĆ: Ukupno? Jučer i danas? Da li je tako? - što znači da mi je
3 za ovo unakrsno ispitivanje povodom ovog rada ostaje još dva sata i 30 minuta.
4 Je li tako?

5 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Mislim da još nije donešena konačna
6 odluka o ukupnom vremenu za ovo zato jer znamo da danas nećemo završiti i ovako
7 i onako. I jučer smo rekli da će to biti negdje između tri i četiri sata.

8 G. CVIJETIĆ: [simultani prevod] Ja bih molio da bar imam neko
9 orijentaciono vrijeme jer u ovom preostalom vremenu, u svakom slučaju ne mogu
10 završiti unakrsno ispitivanje povodom ovog rada. Pa, imam li Vaše obećanje da to
11 mogu nastaviti kada gospodin Donia dođe drugi puta?

12 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Dobit ćete odluku što je moguće
13 ranije, ali predlažem da sada potrošimo ovo vrijeme kako bismo odmakli što je
14 moguće više sa doktorom Doniom. A onda kad on ode, onda imamo još nešto vremena
15 za proceduralne stvari. Požurite, dakle.

16 G. CVIJETIĆ: Hoću.

17 P: Gospodine Donia, prešao bih na stranicu 21 engleske verzije. Zadnji
18 pasus.

19 Vi se ovdje bavite odlukom Ustavnog suda koji je presudio da je Srpsko
20 narodno vijeće nezakonito tijelo koje uzurpira ustavna ovlaštenja republičke
21 vlade.

22 Gospodine Donia, Vi ste se bavili tim pitanjem i iz Ustava Republike

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Bosne i Hercegovine izbačeno je Vijeće naroda. Da Vas podsjetim, a i Vi to
2 znate, u svim parlamentarnim sistemima, posebno u višenacionalnim zajednicama,
3 postoji jedno takvo vijeće u kome su svi narodi ravnopravno zastupljeni, a
4 mehanizam je glasanja takav da ne može doći do preglasavanja o vitalnom
5 nacionalnom interesu. I traži se konsenzus. Vi se bavite tim i tvrdite da
6 stvarno to vijeće nije postojalo nego jedno tijelo, nekakav Savjet, ako se ne
7 varam. Jesam li u pravu?

8 O: Mislim da ste pogrešno protumačili ono što sam ja ovdje napisao. Ja
9 sam napisao da je Ustavni sud proglasio da je Srpsko narodno vijeće, tijelo koje
10 je Karadžić proglasio 13. oktobra 1990. kao čisto srpsko tijelo - dakle, da je
11 Ustavni sud to proglasio neustavnim. I onda je proslijedio to pitanje bosanskoj
12 Skupštini na daljnje postupanje. Ovo samoprogllašeno tijelo, odnosno tijelo koje
13 je proglasio Karadžić zapravo nikada u Bosni nije profunkcionirao. No, pandan u
14 Srbiji jeste.

15 Ja ovdje nisam govorio o Vijeću naroda Bosne i Hercegovine nego o ovom
16 tijelu koje je Karadžić proglasio, a koje nikada nije zaživjelo.

17 P: Tačno. I ja sam Vas samo u tom kontekstu Vas pitao da li znate, a
18 bavili ste se izostankom Vijeća naroda iz Skupštine BiH u Vašem radu.

19 O: Kako glasi pitanje?

20 P: Ja sam Vam postavio pitanje; postojanje jednog takvog vijeća u
21 višenacionalnim zajednicama, u parlamentima je uobičajena stvar, pogotovo kad se
22 treba glasati o nacionalnim interesima pojedinih naroda. Znači, pitanjima od
23 vitalnoga nacionalnog interesa. Da li sam u pravu?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Često, ali nisam siguran da je tako nešto uobičajeno u
2 višenacionalnim zajednicama. Ne znam koliko bi se zajednica koje se mogu nazvati
3 višenacionalnim, koliko njih je imalo takvo vijeće naroda.

4 P: Dobro. Ali ćete priznati da postojanje jednog takvog Vijeća
5 obezbjeđuje solidan mehanizam zaštite vitalnog nacionalnog interesa svakog
6 naroda?

7 O: Može djelovati na taj način.

8 P: Ja ću se sad nakratko baviti stranom 22, pasus 2. Znači, mislim da
9 smo ušli u izbore u Bosni i Hercegovini, ako se ne varam.

10 Na višestranačkim izborima u Bosni i Hercegovini pojavile su se uglavnom
11 nacionalno opredijeljene stranke.

12 O: Da li Vi sad čitate nešto? Nisam to pronašao.

13 P: Ne, ovo je samo uvodni dio. Uvodni dio za pitanje koje sledi, za
14 pasus 2 na strani 22. Uvodni deo.

15 Pojavile su se tri nacionalne stranke. Je li tako?

16 O: I više od toga. Mislim da je bilo ukupno 62 stranke od kojih su mnoge
17 bile po svojoj orijentaciji nacionalističke, a mnogo je bilo i
18 nenacionalističkih ili čak anti-nacionalističkih.

19 P: Ali su dominirale nacionalne stranke?

20 O: U ishodu izbora - da.

21 P: Na tim višestranačkim izborima glasalo se i za Predsjedništvo Bosne i
22 Hercegovine? Je li tako?

23 O: Da.

24 P: Predsjedništvo se sastojalo od po dva predstavnika od svakog naroda,
25
26
27
28
29
30

1 a bila je mogućnost da u Predsjedništvo uđe i jedan član iz kategorije
2 "ostalih". Je li tako?

3 O: Da.

4 P: E sad se vraćamo na stranu 22, pasus 22. Vi pričate ovde o Ejupu
5 Ganiću koji je u Predsjedništvo ušao kao "ostali".

6 Moje pitanje glasi: kako se on deklarirao na tim izborima, u smislu
7 nacionalnog opredjeljenja?

8 O: On se nije izjasnio u vezi s nacionalnosti, za izbore. On je bio
9 kandidat u kategoriji "ostali" zato jer se 1981. deklarirao kao Jugoslaven.

10 P: Moje pitanje je vezano za to. On se deklarirao kao Jugoslaven.

11 Moje pitanje glasi: a da li Vam je poznato kako se Ejup Ganić deklarirao
12 tokom rata?

13 O: Uskoro se deklarirao kao Bošnjak.

14 P: Musliman Bošnjak. Tada Musliman, još nije bila kategorija Bošnjaka -
15 je li tako?

16 O: Pa kategorija Bošnjaka je formalno usvojena u septembru 1993. kada su
17 to Bosanski Muslimani tako deklarirali. I onda kad kažem "Bošnjak" zapravo kažem
18 istu stvar kao i "Bosanski Musliman" prije septembra 1993.

19 P: Pa, kako onda tumačite činjenicu da se neko ko se deklariše kao
20 Jugoslaven i uđu u kategoriju "ostali", u toku rata se vrati i bude Musliman? Da
21 li to znači da je on lagao o svom nacionalnom identitetu?

22 O: Ne. On se izjasnio kao što su to mnogi ljudi napravili u popisu od
23 1991. kao Jugoslaven. Od 1981. do 1991. broj ljudi koji su se izjasnili kao

24

25

26

27

28

29

30

1 Jugoslaveni se u velikoj mjeri smanjio. Drugim riječima, ljudi su promijenili
2 svoj osjećaj nacionalnog identiteta. Nema razloga smatrati da je on lagao godine
3 1981. više nego što su to drugi ljudi činili. Ljudi su jednostavno prošli kroz
4 jednu promjenu identiteta; i ja sam pokušao o tome pisati u jednom članku
5 odnosno radu koji sam napisao za predmet *Karadžić*.

6 Nacionalni identitet je jedan element, tako da u odgovoru na Vaše
7 pitanje mogu reći - ne, mislim da nije lagao.

8 P: Gospodine Donia, ne biste se onda složili sa mojom tezom da se radi o
9 zbornoj prevari? Veoma brzo je gospodin Ganić promijenio taj svoj nacionalni
10 identitet. Na izbore ulazi kao Jugoslaven i odmah posle toga postaje Musliman i
11 član, odnosno kandidat Stranke demokratske akcije.

12 Znači, ne slažete se sa ovom mojom tezom da je time obmanuo izbornu
13 tijelo?

14 O: Da, u pravu ste. Ne slažem se.

15 P: Gospodine Donia, inače zakonom o političkim strankama iz 1990. godine
16 dozvoljeno je višestranačko organizovanje u Bosni i Hercegovini nakon vladavine
17 isključivo jedne partije, Saveza komunista, itd. Je li tako?

18 O: Da.

19 P: Taj zakon je zabranjivao da se osnivaju stranke sa takozvanim
20 nacionalnim predznakom i koje će okupljati isključivo samo pripadnike jednog
21 naroda. Je li tako?

22 O: Da.

23 P: Da li znate ko je bio predsjednik Ustavnog suda? Odnosno, izvinjavam
24 se - da li znate da je Ustavni sud proglasio neustavnim takav zakon? Ustavni sud
25 Bosne i Hercegovine.

26

27

28

29

30

1 O: Nisam siguran da je to baš sasvim ispravna karakterizacija odluke
2 Suda. No, učinak njihove odluke bio je da se daje zeleno svjetlo organizaciji
3 stranaka na vjerskim i nacionalnim osnovama.

4 P: Kako se zvao predsjednik Ustavnog suda?

5 O: Kasim Trnka.

6 P: Musliman.

7 O: Da.

8 P: Da li je gospodin Kasim Trnka kasnije postao istaknuti član Stranke
9 demokratske akcije, znači, stranke Alije Izetbegovića?

10 O: Da.

11 P: Gospodine Donia, na predsjedničkim izborima, na izborima za članove
12 Predsjedništva, gospodin Alija Izetbegović nije dobio najveći broj glasova. Je
13 li tako?

14 O: Ne.

15 P: A Fikret Abdić?

16 O: Da, je. On je dobio najviše glasova, ukupno gledajući. I naravno, u
17 kategoriji Muslimana.

18 P: Kako je došlo do toga da Alija Izetbegović bude predsjednik
19 Predsjedništva, a ne Fikret Abdić?

20 O: Kao što sam već jučer rekao, formalno Izetbegović je izabran
21 glasanjem svih članova Predsjedništva. No prije toga glasanja, tri nacionalne
22 stranke su se sporazumjele da on bude izabran za predsjednika i SDA je bila ta
23 stranka koja je odabrala Izetbegovića kao svog kandidata za predsjednika
24 Predsjedništva.

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li ćete se složiti sa mojom tezom da je Fikret Abdić ustupio pod
2 ozbiljnim prijetnjama ekstremista iz Stranke demokratske akcije?

3 O: Ne.

4 P: A da li ćete se složiti sa tezom da bi tok istorijskih događaja u
5 Bosni i Hercegovini bio sasvim drugojačiji /?drugačiji/ da je Fikret Abdić bio
6 predsjednik Predsjedništva?

7 O: Ne znam.

8 P: Da li ste na jedno takvo pitanje u prethodnim svjedočenjima
9 odgovorili pozitivno - da bi tok bio drugojačiji?

10 O: Moguće je. Ne sjećam se da sam odgovorio na to pitanje već ranije. Ne
11 znam.

12 P: Neću na ovome insistirati dok ne obezbjedim referencu sa svjedočenja
13 u predmetu *Brđanin* za nastavak Vašeg ispitivanja, pa ću oko ovoga malo...malo
14 više.

15 Gospodine Donia, Vi se dalje bavite po regionalizaciji /sic/.

16 Idemo na stranu, znači, 21 - to bi bio pasus drugi - ako računamo ovaj
17 uvod sa prethodne strane. Znači, prvi dio tog pasusa. Pa Vas ja pitam...

18 Jeste dobili taj pasus?

19 Znači, evo strana 23 engleske verzije i podnaslov je *Regionalizacija*. Je
20 li tako? Engleska verzija. Strana 23; odmah podnaslov *Regionalizacija*. Je li?

21 Jeste našli? Mogu li da nastavim?

22 O: Da.

23 P: Gospodine Donia, dali Vam je poznato da je međupštinska saradnja i
24 udruživanje bila ustavna kategorija dozvoljena Ustavom Bosne i Hercegovine?

25 O: Da.

26

27

28

29

30

1 P: Da li je tačno da su svoju verziju regionalizacije imali i Hrvati i
2 Muslimani?

3 O: Pa, postojale su regionalne asocijacije koje su osnovane i postojale
4 1990., ali to nisu bile zajednice, nacionalne po svom sastavu.

5 G. CVIJETIĆ: Časni Sude, zbog efikasnosti vremena, ja ću možda i proći
6 ovaj rad gospodina Donie pa da na kraju uvedem dokaze ili, ako hoćete da sad
7 odma' uvodimo dokaze vezane za pojedine dokaze, vezano oko regionalizacije?

8 Pa evo, ja bih prozvao broj, znači, za Vašu službu - to je 1D003810 -
9 molio bih da se taj dokaz stavi. 3810, znači, 1D003810.

10 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Što je to?

11 G. CVIJETIĆ: Ovo je upravo jedan akt Stranke demokratske akcije o
12 formiranju posebne opštine u okviru Banjaluke u kojoj su pretežno živjeli
13 Muslimani.

14 Ja ne znam da li ste vidjeli taj dokument, da li je izašao. Ja sam dao
15 njegove reference, on je zaveden. E, to je taj. I, i...

16 GĐA KORNER: [simultani prevod] Mi smo jučer dobili jedan fascikl
17 dokumenata od Odbrane, ali ne vidim jedan 1D003810.

18 G. CVIJETIĆ: Pa izašao je na ekran. Vidi se da je ušao u sistem.

19 GĐA KORNER: [simultani prevod] Oprostite, evo, ne... Upravo sam
20 pronašla.

21 G. CVIJETIĆ: Mogu li da nastavim? Dakle... e, to je taj akt, gospodine
22 Donia, vidite li ga sada na ekranu? Izašao je.

23 P: Gospodine Donia, vidite li dokument?

24 O: Da. Sve sam više i više zagrijan za elektronski sud.

25

26

27

28

29

30

1 P: Ima još dinosaurusu oko toga, nemojte da brinete. Dobro. Je l' vidite
2 taj dokument?

3 O: Da, vidim ga.

4 P: Da li taj dokument potvrđuje Vašu malopredašnju tvrdnju da je bilo
5 regionalnog organizovanja iz svih naroda?

6 O: Ja to nisam maločas rekao. Rekao sam da su postojale već postojeće
7 regionalne zajednice. Još iz 1970-tih i ranije. Zajednice koje su postojale
8 1990., a koje nisu bile vjerske ili nacionalne u svom karakteru. Ovaj dokument
9 koji mi Vi sada pokazujete potvrđuje ono što ja već neko vrijeme znam i nešto
10 što se spominje i u mnogim drugim dokumentima, a to je ovaj pokušaj SDA kratkoga
11 vijeka da stvori jednu zasebnu općinu unutar Banjaluke. Mislim da su također
12 pokušali osnovati jednu i u području Sarajeva. Dakle, bilo je nekoliko takvih
13 izoliranih slučajeva pokušaja formiranja zasebnih općina od strane Muslimana,
14 ali to nije regionalizacija. Regionalizacija je nešto drugačije, ono o čemu ste
15 Vi ranije pitali.

16 P: OK. Daću ja dokaz i oko toga.

17 G. CVIJETIĆ: Časni Sude, može li ovo ući kao dokaz Odbrane? To je naš
18 broj D13. Sad će dobiti vjerojatno odgovarajući broj

19 [Sudije većaju]

20 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Da.

21 GĐA SEKRE TAR: [simultani prevod] 1D1.

22 G. CVIJETIĆ:

23 P: Gospodine Donia, pokazat ćemo Vam sljedeći dokumenat. Evo reći ću
24 samo stručnoj službi da se radi o dokumentu 1D002854.

25 /.../

26 Gospodine Donia, imate li na ekranu dokumenat?

27

28

29

30

1 O: Da.

2 P: Ovde vidimo da je to Hercegovačka regionalna zajednica,
3 Travničko...Travnička regionalna zajednica, a pod Hrvatskom demokratskom
4 zajednicom. Tu su zaključci sa sastanka regionalne zajednice... Travničke
5 regionalne zajednice. Da li znate za postojanje te regionalne zajednice i... da
6 li znate za ovo?

7 O: Da.

8 P: Što je meni interesantno kod ovih dokumenata su datumi. Na prethodnom
9 je to bio septembar 1991., a evo sad na ovom 12. studeni - ako se ne varam -
10 decembar - novembar 1991. Znači, ne radi se o onim starim regionalnim
11 zajednicama. Ovo su sad već neke nove regionalne zajednice.

12 O: Da. To je bio dio nekoliko udruženja zajednica koje su proglašene,
13 mislim 9. novembra 1991. - to je proglasio Mate Boban i separatističko krilo
14 HDZ-a Bosne i Hercegovine. A sasvim jasno, to je bilo pod uticajem Franje
15 Tuđmana i zagrebačkog rukovodstva HDZ-a. Ja sam pisao o tome u prethodnom
16 izvještaju koji sam pravio za druge predmete.

17 P: Gospodine Donia, odgovorili ste upravo na moje sledeće pitanje. Znači
18 da ih je bilo formirano po tom nacionalnom kriterijumu - Vi ste upravo to kazali
19 - zar ne?

20 O: Da. Srbi i Hrvati su stvorili te zajednice na nacionalnoj osnovi.

21 P: Da niste pogriješili? Ja sam Vam pokazao dva dokumenta o formiranju
22 muslimanske i hrvatske regionalne zajednice. Ja mislim o tim dokumentima.

23 O: Možda sam to propustio, ali nisam ništa vidio u tom dokumentu koji
24 ste mi pokazali da sugeriše nekakve muslimanske regionalne zajednice opština, o
25 čemu ste me tada pitali. Taj dokument se odnosio samo, koliko se ja sjećam, i

26

27

28

29

30

1 ovo što sam ja vidio, odnosio se samo na proglašenje odvojene opštine Banja Luka
2 - Stari Grad, a ne zajednice opština kao regionalnog fenomena.

3 G. CVIJETIĆ: Časni Sude...

4 Izvinjavam se.

5 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Mogu li ja samo postaviti jedno
6 pitanje da dobijemo pojašnjenje?

7 Mislim da ste rekli da se pokušalo s tim u Banjaluci, takođe i u
8 Sarajevu. Moje pitanje je da li je ijedan od tih pokušaja uspio? Da li je ikada
9 stvorena ijedna muslimanska opština, bilo u Banjaluci ili u Sarajevu?

10 O: Nijedna od njih nije nikada zaživjela na neki značajniji način. Jedna
11 koja je na kraju formirana i imala značajnu ulogu je udruženje odnosno zajednica
12 opština u zapadnoj Bosni, oko Bihaća. Inače je u njoj bio Fikret Abdić. To je
13 stvoreno nekoliko mjeseci kasnije, kada je već u toku bio rat.

14 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Hvala.

15 G. CVIJETIĆ: Samo mogu zamoliti da ovaj prethodni dokumenat takođe uđe
16 kao dokaz Odbrane. Ovaj dokumenat o kome raspravljamo, ja se izvinjavam. Držim
17 već sledeći pa kažem prethodni. Znači, ovaj o kome sad raspravljamo.

18 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Da, uvodi se u spis.

19 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] Da li bismo mogli dobiti broj po spisku
20 65ter?

21 G. CVIJETIĆ: 2854 /u engleskom transkriptu: "1D002854"/.

22 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Na dnu je ustvari drugačiji broj; na
23 njemu piše 2856.

24 G. CVIJETIĆ: /prevod engleskog transkripta: "Ja imam 2854."/

25 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Izvinjavam se.

26

27

28

29

30

1 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti dokazni predmet 1D2, časni
2 Sude.

3 G. CVIJETIĆ:

4 P: Gospodine Donia, pošto ste već dotakli pitanje Sarajeva, ja ću onda
5 samo uvest dokumenat. I molio bih da se pokaže 1D002778.

6 /.../

7 E, mislim da sad imamo na ekranu, je li tako?

8 Ono što je interesantno u ovom dokumentu i zbog čega predlažem samo da
9 ga uvedemo je završni dio pod paragrafom 4 na 2. strani tog dokumenta. Molim da
10 se okrene 2. strana tog dokumenta. U paragrafu 4 upravo se Stranka demokratske
11 akcije poziva na Ustav i na onu ustavnu odredbu o regionalizaciji. Tako da... Vi
12 ste govorili o Sarajevu. Ja bih molio samo da ovaj dokumenat također prihvatite
13 kao dokumenat Odbrane. Znači, 1D002778.

14 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Da, uvodi se u spis.

15 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti 1D3.

16 G. CVIJETIĆ: U prilog identičnih tvrdnji, a neću komentarisati, molim da
17 se pokaže dokument 1D003828.

18 P: Gospodine Donia, vidite li sada dokumenat?

19 O: Ne dobro, ali da.

20 P: To je statutarna odluka o organizaciji Skupštine opštine Stari Grad,
21 Banja Luka u osnivanju. Gospodine Donia, ovo je realizacija onog prethodnog akta
22 oko Banjaluke. Sada već imamo i statutarnu odluku.

23 Pa pošto ste Vi to prokomentarisali, ja, časni Sude, predlažem da ovaj
24 dokumenat u prilogu onom prethodnom uvedete kao dokaz Odbrane.

25 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Da. Uvodi se u spis.

26 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] To je dokaz 1D4.

27

28

29

30

1 SVEDOK: Koji je datum na ovom dokumentu?
2 G. CVIJETIĆ:
3 P: 17. novembar 1991. godine. Znači, novembar, je li tako? Je li se sad
4 slažete da je to realizacija one odluke ranije?
5 O: Da. Ako bih samo mogao da primjetim, na engleskom piše "nečitko", ali
6 ne vidim ništa nečitko u datumu na B/H/S-u. Sasvim je jasno da je tu riječ o 11.
7 novembru.
8 P: 17. novembar, je li tako?
9 O: Da. Da. Slažem se, riječ je o primjeni.
10 G. CVIJETIĆ: Časni Sude, možemo li zamoliti da i ovaj dokumenat uđe kao
11 dokaz Odbrane? Ja mislim da je već ušao, ako se ne varam.
12 SUDIJA HALL: /nedostaje simultani prevod/
13 G. CVIJETIĆ: OK, OK.
14 P: Pokazat ću Vam jedan zanimljiv dokumenat, pa molim da se na ekran
15 stavi 1D003749. Gospodine Donia, da li vidite na ekranu taj dokumenat?
16 O: Da.
17 P: To je dosta zanimljiv dokumenat u kome sve stranke koje participiraju
18 na području, ako se ne varam, opštine Banja Luka daju proglas o regionalizaciji
19 tog područja. Dakle, i Srbi, i Muslimani, i Hrvati saglasno regionalizuju to
20 područje i prave čak čitav proglas i elaborat. Je li tako, gospodine Donia?
21 O: Ne mogu prihvatiti Vašu karakterizaciju toga dok to ne pročitam.
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 I ako me pitate, odnosno tražite od mene da se složim s Vama, moram biti
2 u mogućnosti da to pročitam.

3 P: Naravno, nemam ništa protiv. Izvolite.

4 O: U redu. Završio sam sa prvom stranicom. Molim dalje.

5 P: Dobro. Dobro. Ja bi molio da taj dokumenat uđe kao dokaz Odbrane,
6 1D003... - ja se izvinjavam /nečujno/... a, nisam dobro čuo.

7 O: Ne prihvatam karakterizaciju ovog dokumenta. Ovdje nije riječ o
8 regionalizaciji, kako ju je definisao i primjenio SDS. Ovde je jednostavno riječ
9 o podjeli jedne opštine u više opština. To je drugačiji proces od onoga na koji
10 se Vi pozivate kao proces regionalizacije.

11 P: Gospodine Donia, ne moramo se složiti, a ja mogu ovom dokumentu i da
12 dam da je to zajednička varijanta A i B u kojoj su se složili Srbi, Hrvati i
13 Muslimani.

14 G. CVIJETIĆ: Časni Sude, mogu li sad predložiti da ovaj dokument uđe kao
15 dokaz Odbrane?

16 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Samo trenutak, gospodine Cvijetić.
17 Nisam siguran šta nam treba pokazati ovaj dokument. Šta Vi to želite predočiti
18 Vijeću? Na šta želite skrenuti pažnju Vijeća u tom dokumentu? Ja nemam stranicu
19 1, nemam je više na ekranu.

20 G. CVIJETIĆ: Časni Sude, ovo je protivteža tvrdnji Tužilaštva da je SDS
21 kroz varijantu A i B dijelio opštine prema principu većinsko-manjinsko srpsko,
22 muslimansko stanovništvo itd.. Mi imamo takvu diobu usaglašenu između svih
23 stranaka na ovoj regiji - i ovaj dokumenat po nama to potvrđuje. Ništa više.

24 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Ali, da li je to poziv različitim
25 strankama, da se ljudi opredijele među različitim strankama u svrhu izbora
26 ili... - koja je svrha?

27 G. CVIJETIĆ: Ovo je samo za teritorij pojedinih opština koje su
28 pobrojane u tom dokumentu, časni Sude.

29
30

1 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Vidim na dnu prve stranice da piše da
2 se "pozivaju stanovnici svih lokalnih zajednica, naselja i sela na sastanak da
3 glasaju za osnivanje u svakoj od tih opština..." i onda je to na sljedećoj
4 stranici "...da bi glasali u prilog prosperiteta, harmoničnog društvenog i
5 ekonomskog razvoja u cjelini."

6 GĐA KORNER: [simultani prevod] Mi ne ulažemo prigovor, ali mislimo da to
7 nema nikakve veze ni sa varijantom A ni sa varijantom B. Nemamo mi ništa protiv
8 da se to uvede ako Odbrana to želi, ali mislimo da to nema nikakve veze sa ovom
9 temom.

10 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Vijeće nema ništa protiv toga da Vi
11 to uvedete, ali smo samo željeli da budemo sigurni da shvatamo na šta se odnosi
12 ovaj dokument.

13 G. CVIJETIĆ: Evo samo u jednoj rečenici, časni Sude. Ovaj sporazum
14 stranaka prethodio je kasnijoj statutarnoj odluci koju smo uveli kao dokaz, o
15 formiranju opštine Stari Grad, Banja Luka. Znači, samo pokazujem na osnovu čega
16 je došlo do formiranja. Znači, došlo je na osnovu međustranačkog sporazuma o
17 formiranju. I to je dokumenat za koji molim da uvedete - znači, 1D003749.

18 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Uvodimo ga u spis.

19 SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti 1D5.

20 GĐA KORNER: [simultani prevod] Mogu li samo reći jer nije se u
21 transkriptu pojavilo ono što sam ja rekla da ovo nema nikakve veze sa varijantom
22 A ili B., u redu 18.

23 SVEDOK: Gospodine, mogu li odgovoriti na pitanje koje mi je ranije
24
25
26
27
28
29
30

1 postavljeno u vezi sa ovim dokumentom?

2 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Da.

3 SVEDOK: Mislim da ste pogrešno okarakterizirali ovaj dokument. Ovo je
4 nacrt sporazuma. Ovo nije potpisan dokument. I to je bila vrlo uobičajena praksa
5 na ovim sastancima Skupštine, da neko dođe na sastanak sa nacrtom dokumenta kao
6 što je ovaj i zatraži da se odobri, da svi prisutni odobre taj dokument. To je
7 bila uobičajena praksa u svakom gradskom vijeću ili sličnim institucijama. Ali
8 nema ni potpisa ni pečata na ovom dokumentu što bi pokazivalo da su te strane to
9 odobrile i ja bih procijenio da ima vrlo malo izgleda da bi SDS, posebno, se
10 složio sa ovim dokumentom. I ovdje se čak i ne navodi SDS, a mislim da su mali
11 izgledi da bi i druge stranke odobrile ovaj dokument. A pošto ovdje nema
12 potpisa, ja zaista sumnjam da su se delegati saglasili u vezi sa ovim
13 dokumentom.

14 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Zastupniče Odbrane, da li nam možete
15 to pojasniti? Da li je ovaj dokument ikada usvojen?

16 G. CVIJETIĆ: Časni Sude, mi izvlačimo to posredno iz činjenice da je na
17 osnovu ovog proglasa uslijedila ona statutarna odluka o proglašenju opštine i
18 pozivom na ovaj proglas. Mi iz toga izvlačimo. Mi smo ovaj dokumenat izvukli iz
19 dokaza koje smo našli na objelodanjenom materijalu.

20 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Hvala zastupniče. Moje pitanje je da
21 li je ovaj dokument usvojen ili nije?

22 G. CVIJETIĆ: [simultani prevod] Naša je pretpostavka da jest jer piše da
23 se prihvata u cijelosti elaborat o potrebama, mogućnosti teritorijalne
24 organizacije opštine Banja Luke i nakon toga je uslijedila statutarna odluka. Mi
25 zaključujemo da jeste.

26

27

28

29

30

1 Cvijetić svjedoči o nečemu, a mi bismo željeli da vidimo ta dokumenta na koja se
2 on poziva. Naime, odluke koje su uslijedile nakon ovog dokumenta, kako on tvrdi
3 - prije nego što ovo ode dalje. Dakle, ja pitam Vijeće: da li ste donijeli
4 odluku da nam Odbrana treba dostaviti ta dokumenta, a ne da govori Vijeću da ta
5 dokumenta postoje. Ja sam samo to pitala. Da li ćete donijeti odluku u vezi s
6 tim, da Odbrana, ako želi da ovaj dokument se bude dalje razmatrao, da li će da
7 nam dostavi kopiju drugih dokumenata i to svih dokumenata koji se odnose na taj
8 dokument?

9 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Ja nisam siguran da mi trebamo formalno
10 donijeti odluku o tome u ovoj fazi. Vi ste uložili prigovor i ja sam to
11 karakterizirao kao primjedbu, a očigledno riječ je o prigovoru. I na tome ostaju
12 stvari. Ako zastupnik Odbrane želi da Vijeće obrati pažnju na ono na što nam je
13 on ukazao, onda će on očigledno morati da izvodi relevantne dokaze u vezi s tim.
14 Ali ne mislim da je nužno da Vijeće donosi odluku o tome da on mora dostaviti
15 potkrepljujuće dokaze. To je na njemu. Zavisi u kojoj mjeri se on misli na to
16 oslanjati. Tako bih ja to zaključio.

17 GĐA KORNER: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

18 G. CVIJETIĆ: Časni Sude, posredi je nesporazum. Prije ovog dokumenta,
19 kao naš dokaz ušla su oba ta dokumenta na koja se pozivam. Znači, uveli smo kao
20 dokaz jedan dokument, 1D003810 - sada je 1D1, ako se ne varam i 1D4. To su ta
21 dva dokumenta koji su rezultat ovog dokumenta koga sada prilažem. I o njima ja
22 govorim. Znači, ja ne moram da svjedočim niti da dostavljam nešto što je već
23 ušlo u dokazni materijal Suda. U tome je nesporazum. Mogu li dalje, časni Sude?

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Mi prihvatamo tu logiku i možda nisam
2 dovoljno jasno objasnio naš stav. Ono što mi kažemo, kao što ste Vi upravo
3 ispravno ukazali, da uzevši u obzir vezu između ovog dokumenta i prethodno
4 uvedenih dokumenata, bez obzira na bilo kakve tehničke prigovore, da je ovaj
5 dokument možda samo trebao biti obilježen u svrhu identifikacije. Mi
6 dozvoljavamo da se taj dokument uvede u spis, kao dokaz. I dotle idemo u ovoj
7 fazi. Ostalo može biti pitanje rasprave u odgovarajućoj fazi. Da li je to
8 pojasnilo stvari?

9 G. CVIJETIĆ: Da. Da, časni Sude. I mislim da je to u skladu sa
10 paragrafom 4 Vaših instrukcija, ali ja bih prešao dalje. To je dokument
11 1D003691.

12 P: Da li vidite dokument, gospodine Donia?

13 O: Da, vidim.

14 P: Da li možete da ga pročitate?

15 O: Da.

16 P: Možemo se složiti oko teksta, da ga samo parafraziramo, da grupa
17 stanovnika naseljenog mjesta Neum traži instrukcije od Stranke demokratske
18 akcije Sarajevo i tvrde da su pod pritiskom, hrvatskim pritiskom da moraju
19 muslimanska djeca u školama nabavljati udžbenike iz Hrvatske i učiti iz tih
20 udžbenika. Ovo govorim kao dokaz o funkcionisanju jedne druge velike regionalne
21 zajednice, Herceg-Bosne.

22 O: Budući da je Hrvatska zajednica Herceg-Bosna osnovana u novembru
23
24
25
26
27
28
29
30

1 1991. - ovaj dokument je iz septembra 1991. - onda je to vrlo malo vjerojatan
2 odnos.

3 P: Gospodine Donia, vratićemo se na formiranje Herceg-Bosne. Međutim,
4 mislim da časni Sud gleda na sat, pa samo mogu da pitam da li mogu da nastavim,
5 imam li vremena da nastavim.

6 Herceg-Bosna, Hrvatska zajednica Herceg-Bosna je tema...tema, posebna
7 tema kojom ću se baviti, pa očigledno nemam vremena - bolje da je ne počinjem.
8 Je l' se slažete?

9 GĐA KORNER: [simultani prevod] Doktor Donia može ovdje biti do 12.00h,
10 ako je to možda korisna informacija.

11 G. CVIJETIĆ: Onda, časni Sude, imamo... aha... ja se izvinjavam.

12 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Možete li to završiti za 15 minuta?

13 G. CVIJETIĆ: Pa sigurno ne.

14 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Pa onda sada ovisi o Vama hoćete li
15 započeti ili možda odlučiti da ipak sada stanete i onda nastavite kasnije ili
16 možda da sada započnete neku drugu temu koja je kraća.

17 G. CVIJETIĆ: Ja se izvinjavam što upadam u riječ, časni Sude. Prethodno
18 bih morao da zamolim da ovaj dokumenat uđe u dokaze Odbrane. Taman tol'ko
19 vremena imamo da prođemo bar tu proceduru. Znači, 1D00369 - ovo pismo građana
20 mjesne zajednice Neum da uđe kao dokaz.

21 GĐA KORNER: [simultani prevod] Oprostite, ne znam po kojoj osnovi.
22 Doktor Donia nije rekao da je vidio dokument, ne slaže se sa tvrdnjom koja je

23

24

25

26

27

28

29

30

1 izrečena u vezi sa dokumentom, pa mi nije jasno po kom osnovu se sada taj
2 dokument može primiti u spis. To je sve što ja pitam.

3 G. CVIJETIĆ: Časni Sude, ja sam dobro čuo gospodina Doniu - on se
4 izjasnio oko ovog dokumenta.

5 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Gospodine Cvijetić, ja moram priznati
6 da i ja imam neke poteškoće da u tome u potpunosti shvatim što bi nam taj
7 dokument trebao pokazati. Tu se neka majka žali da su njezina djeca prisiljena
8 da kupuju hrvatske školske knjige, a Muslimani su, da je ona već kupila te
9 knjige i jedino što je doktor Donia tu sada rekao je to da se to dogodilo prije
10 proglašenja Hrvatske zajednice Herceg-Bosna. Uz te informacije, što biste Vi
11 sada htjeli da Vijeće... kakav zaključak da izvuče iz ovog dokumenta?

12 G. CVIJETIĆ: Časni Sude, upravo sam zato i tražio da ovde prekinem i da
13 se Herceg-Bosnom bavim posebno jer toj tezi gospodina Donie o danu i času
14 odnosno kada je formirana Herceg-Bosna ja ću ponuditi mnogo dokaza koji dokazuju
15 da je postojala i da je formirana mnogo ranije. U tome je poenta.

16 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Onda, gospodine Cvijetić, predlažem
17 da ponudite na uvrštenje taj dokument kada zaokružite tu cjelinu, kada završite
18 taj postupak. I onda ćemo donijeti odluku o tome hoće li biti uvršten u spis ili
19 ne.

20 G. CVIJETIĆ: Slažem se. Tada ću ga i sa ostalim dokumentima onda
21 kompletirati. I prihvatam Vašu sugestiju. Hvala.

22 Časni Sude, upravo smo pričali o mogućnosti da prekinemo ovo ispitivanje

23
24
25
26
27
28
29
30

1 jer mislim da dolazim do dvije ključne teme svog ispitivanja, unakrsnog
2 ispitivanja, za šta će mi biti potrebno ono vrijeme koje mi je preostalo. I
3 nijedna od te dvije velike teme kojima želim da se bavim, iskreno da priznam, ne
4 bih sad mogao početi na pravi način za 10 minuta. Znači, dozvolite mi da
5 nastavim sledeći put i da obradim dvije, po meni krucijalne teme, koje su
6 ustvari najbitnije za ovaj predmet koji se nalazi pred Vama.

7 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Nisam siguran da smo dobili prijevod.
8 Da li Vi to možete napraviti za 10 minuta ili želite ipak odložiti?

9 G. CVIJETIĆ: Želim ipak odložiti jer za 10 minuta, da Vam budem iskren,
10 ne mogu čestito ni početi.

11 [Sudije većaju]

12 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Imate li još nešto?

13 G. CVIJETIĆ: Pa mogu samo da u prilogu Vaše odluke da, ovaj... pomognem.
14 Evo, kolega mi sugeriše da ovaj dokumenat mora ući u nekakvu posebnu proceduru
15 da bude markiran samo kao dokument za identifikaciju. Sekretarijat se verovatno
16 s tim slaže. Je li tako?

17 [Sudije većaju]

18 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Dokument ćemo obrađivati kasnije onda. U
19 ovom trenutku, po mišljenju Vijeća je prerano, čak i da se označi za
20 identifikaciju.

21 G. CVIJETIĆ: Slažem se sa Vašom odlukom, časni Sude. Samo mogu da Vam
22 dam jedno obećanje. Vi ste rekli da ćemo gospodina Doniu sledeći put unakrsno
23 ispitivati na okolnosti ona tri poglavlja iz ovog njegovog poslednjeg novog
24 rada. Vi ste za to odobrili vrijeme - ako se ne varam, mi smo tražili sat i po.

25

26

27

28

29

30

1 Mi ćemo skratiti vrijeme za unakrsno ispitivanje povodom tog dokumenta i ta tri
2 poglavlja i ovaj moj dio koji sam ostao dužan danas uklopićemo u to ukupno
3 vrijeme od sat i po uz nekakvu dozvoljenu toleranciju od možda još jedno pola
4 sata. Znači, nećemo ukupno da vam uzmemo više... ne vama, nego nećemo ukupno
5 uzeti više još od dva sata za ovaj i sledeći rad kojim moramo inače da se
6 bavimo. Znači, to je moje obećanje. Trebaće nam samo dva sata da završimo. A
7 mislim da mi je toliko vremena i ostalo kada saberemo vrijeme koje ste nam ovdje
8 odobrili.

9 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Hvala.

10 Doktore Donia, kao što već i znate, morat ćete se vratiti da završite
11 Vaše unakrsno ispitivanje. Hvala Vam što ste sada došli. Sada se možete povući.

12 GĐA KORNER: [simultani prevod] Časni Sude, samo jedna stvar. Tiče se
13 transporta za doktora Doniu. Mi smo dobili e-mail od Službe za žrtve i svjedoke.
14 Možda bi doktor Donia trebao sačekati. Služba za žrtve i svjedoke nam je poslala
15 e-mail da oni ne organiziraju transport sa i do aerodroma za eksperte; to rade
16 za obične svjedoke. Mi smo sada spremni ponuditi doktoru Doniji jednog
17 istražitelja iz... a ne, on kaže da ne - dobro, da ja nisam mogla s njime
18 razgovarati, onda u redu.

19 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Moramo Vas podsjetiti da ne smijete
20 imati nikakav kontakt sa timom Optužbe dok ste u ovoj pauzi između svjedočenja
21 na Sudu.

22 SVEDOK: /prevod engleskog transkripta: "U redu, časni Sude."/

23 [Svedok se povlači]

24 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Kao što smo jučer rekli, ima više stvari

25

26

27

28

29

30

1 koje bi trebalo sada raspraviti, pa predlažem da idemo sada na pauzu od 20
2 minuta i da se vratimo, recimo, u 12.15h.

3 GĐA KORNER: [simultani prevod] Da li sam dobro shvatila - Vi imate neke
4 stvari na vašem dnevnom redu? Možda bi bilo dobro kada bismo i prije pauze znali
5 nešto o tome, ako treba nešto s papirima srediti, da to možemo napraviti.

6 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Moramo još donijeti nekoliko odluka.
7 Između ostalog, kada da se Donia vrati, koliko vremena još Obrana Stanišića ima
8 - o tome još nismo odlučili, i koliko će vremena dobiti Obrana Župljanina. I
9 imam još onda, čini mi se, nekoliko pitanja u vezi sa nekim tekućim podnescima
10 koji su nedavno dostavljeni, a o kojima nije odlučeno. Tako da mislim da imamo
11 nekih pet ili šest sitnica.

12 GĐA KORNER: [simultani prevod] Dobro. Kao što smo jučer rekli, mi bismo
13 željeli usmeno iznijeti naš odgovor na zahtjev za žalbu u vezi s doktorom
14 Nielsenom. A i mi imamo nekoliko čisto administrativnih pitanja, uključujući
15 mogućnost gospodina Donie da razgovara sa drugim ljudima u Tužilaštvu zato jer
16 će on doći svjedočiti čini mi se krajem oktobra i, naravno, ljudi iz Tužilaštva,
17 drugi ljudi moraju biti u stanju da s njim razgovaraju o tom svjedočenju.

18 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Da. O tome smo već govorili i donijet
19 ćemo odluku. No čuli ste da sam ja doktoru Doniji rekao da on ne smije
20 razgovarati sa članovima ovog tima Optužbe.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 ... Početak pauze u 11.56h

2 ... Sednica nastavljena u 12.56h

3 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molim, ustanite.

4 Izvolite sjesti.

5 SUDIJA HALL: [simultani prevod] Ispričavamo se što smo vas ostavili da
6 čekate. A sada molim suca Harhoffa da kaže nešto o nekoliko stvari.

7 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Hvala. Razmotrili smo više
8 proceduralnih pitanja o kojima ćemo sada govoriti.

9 Prvo, vrijeme koje ekipe Obrane još imaju na raspolaganju za unakrsno
10 ispitivanje doktora Donie. Vijeće je na prijedlog ekipe Stanišića, na početku
11 reklo da bi to trebalo biti negdje između tri i četiri sata unakrsnog
12 ispitivanja. Pa Vijeće dakle odlučuje da će odobriti ukupno tri i pol sata za
13 unakrsno ispitivanje ekipe Stanišića što uključuje i unakrsno ispitivanje o
14 sarajevskom izvještaju.

15 Koliko smo izračunali, do sada je ekipa Stanišića potrošila dva sata i
16 17 minuta što im ostavlja još jedan sat i 13 minuta čime će ispuniti ukupno tri
17 i pol sata.

18 Dakle, gospodine Cvijetić, kad se doktor Donia vrati, Vi imate još sat
19 vremena i 13 minuta za završetak Vašeg unakrsnog ispitivanja.

20 Kad je riječ o ekipi Župljanina, uzeli smo u obzir ono što je rekao
21 gospodin Pantelić tj. da za njih sarajevski izvještaj nije toliko važan i da će
22 gospodinu Panteliću trebati sat ili sat i pol vremena, pa Vam onda odobravamo

23

24

25

26

27

28

29

30

1 sat vremena što znači da kad se doktor Donia vrati, Obrana Stanišića će
2 nastaviti još sat i 13 minuta nakon čega će Obrana Župljanina imati jedan sat.
3 Nakon toga će možda Optužba imati neko dodatno ispitivanje, a možda i Vijeće. I
4 tako ćemo završiti svjedočenje doktora Donie.

5 To je naša prva odluka, odnosno nalog.

6 Sljedeća odluka odnosi se na to kada se doktor Donia treba vratiti ovamo
7 da nastavi sa svjedočenjem. Vijeće predlaže da on ovdje nastavi svjedočiti onda
8 kad bude i ovako i onako došao ponovo u Hag, to će biti negdje krajem oktobra.
9 Pa smo onda izdali nalog da doktor Donia nastavi svjedočiti kada sljedeći puta
10 bude došao u Hag krajem oktobra, tako da to može biti, bilo prije bilo nakon
11 svjedočenja o tim drugim predmetima u kojima on još treba svjedočiti.

12 GĐA KORNER: [simultani prevod] Samo da kažem jednu stvar: ja sam
13 provjerila pa će on svjedočiti ili u zadnjem tjednu oktobra ili u prvom tjednu
14 novembra.

15 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Hvala. Dobro, kako god bude bilo, mi
16 onda želimo da se on ponovo pojavi pred nama kad bude ovdje kako bismo
17 minimizirali njegovo putovanje i troškove skopčane sa putovanjem svjedoka uopće.

18 Treći nalog je samo to da formaliziramo nešto što smo već rekli, a to je
19 da doktor Donia ne može imati kontakta sa Vašom ekipom, a isto tako nitko iz

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Vaše ekipe ne smije imati kontakt sa doktorom Doniom. To, naravno, znači da
2 drugi ljudi u Tužilaštvu sa kojima će doktor Donia imati kontakt u vezi sa
3 njegovim svjedočenjem u drugim predmetima ne smiju naravno, sa njime govoriti ni
4 o čemu što je relevantno za ovaj predmet.

5 Četvrto pitanje koje smo htjeli spomenuti je pitanje ekspertskeg statusa
6 doktora Nielsena. Našu odluku u vezi s time odložiti ćemo, imajući u vidu ono što
7 je rekao gospodin Zečević.

8 G. HANNIS: [simultani prevod] Časni Sude, u vezi s time, ja sam se
9 spremio da iznesem usmene argumente kao odgovor Optužbe, ukoliko želite to danas
10 saslušati umjesto da se to radi pismenim putem.

11 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Mi, naravno, uvijek preferiramo
12 najekspeditivniji način. Kao što sam rekao, odložiti ćemo odlučivanje o tome i
13 iznijeti pismenu odluku i bit će nam drago da čujemo Vaše argumente kad završim
14 ovo moje sadašnje izlaganje.

15 U vezi s Nielsenom, želio bih dodati još jednu stvar, a to je: imajući u
16 vidu poteškoće koje su iskrsele u vezi sa prijevodom dokumenata sa kojima Obrana
17 želi suočiti gospodina Nielsena, Vijeće savjetuje i apelira da se doktor Nielsen
18 pozove kada se riješi pitanje sa prijevodima zato jer smatramo da bi bilo
19 nepraktično kada bismo ga prvo ispitivali o glavnom ispitivanju, onda čekali sve
20 dok se ne riješi problem sa prijevodima u novembru pa da se on onda ponovo mora
21 vraćati na unakrsno ispitivanje. Razmišljali smo i o tome da li da jednostavno
22 odmah izdamo nalog da se svjedočenje doktora Nielsena odloži sve dok se ne

23
24
25
26
27
28
29
30

1 dovrše prijevodi ili da to samo jednostavno toplo preporučimo. Vrlo, vrlo toplo.
2 Većina članova Vijeća zaključila je da bi se možda prešla crta koja označava
3 granicu između Optužbe i Vijeća i podjele tužilačkih ovlaštenja i sudačkih
4 ovlaštenja pa da bi možda bilo neprikladno da mi to Vama jednostavno naložimo.
5 Ali ukoliko umijete čitati između redaka, znate da Vijeće zapravo želi reći da
6 ne bismo trebali početi sa svjedočenjem doktora Nielsena sve dok se ti dokumenti
7 ne prevedu, tako da on može doći i imati glavno i unakrsno ispitivanje u isto
8 vrijeme.

9 G. HANNIS: [simultani prevod] Ako mi dopustite, suče Harhoff, da nešto
10 kažem -

11 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Da, mi ćemo se još vratiti na to, pa
12 samo da ja završim ovo što imam.

13 Peta stvar o kojoj smo razgovarali je prijedlog koji je iznesen na
14 predraspravnoj konferenciji, a to je da se odgode svjedoci na koje se odnose
15 neki kasniji podnesci i to za dva mjeseca, počevši od predraspravne konferencije
16 koja je, čini mi se, održana 3. septembra.

17 Ovaj je prijedlog za svrhu imao jedan kazneni karakter zato jer nas je
18 uznemirilo kasno objelodanjivanje dokumenata Optužbe. Imajući u vidu da je svrha

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 ovog dvomjesečnog odgađanja ne samo praktično, nego ima isto tako namjeru da se
2 Optužbi kaže da smo mi ozbiljni kada izričemo rokove i da nismo spremni
3 tolerirati nepoštivanje tih rokova.

4 I dakle, u svjetlu toga, nalog koji sada donosimo je sljedeći: dokumenti
5 koji su kasno dostavljeni ne mogu se koristiti prije nego što istekne taj
6 dvomjesečni rok koji počinje teći na dan predraspravne konferencije 3.
7 septembra. Svjedoci na koje se odnose ti dokumenti se dakle, isto tako ne mogu
8 pozvati.

9 Optužba je dostavila podnesak u kojem traži neke izuzetke za dva
10 svjedoka i to 179 i 171 /u engleskom transkriptu: "ST 019 i ST 171"/. Vijeće je
11 razmotrilo situaciju u vezi sa ovim svjedocima i koliko smo shvatili, Obrana u
12 vezi s time nema prigovora; nema prigovora na to da se pozove 019 - da on dođe
13 ranije, ali da imaju prigovora u vezi sa 171. Vijeće je dakle donijelo odluku da
14 će prihvatiti to da Optužba smije pozvati svjedoka 019 i prije isteka ovog
15 dvomjesečnog roka koji teče od 3. septembra do 3. novembra. A drugi svjedok,
16 171. mora pričekati sve dok taj rok ne istekne.

17 To su bile odluke koje je Raspravno vijeće u ovom trenutku željelo
18 iznijeti, a sada bih -

19 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Oprostite.

20 [Pretno veće i sudski savetnik većaju]

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Prije nego što dam riječ gospodinu
2 Hannisu, želim dodati još jednu stvar, ispričavam se što sam to zaboravio. To je
3 jedan dodatak ovom posljednjem nalogu, a to je da će drugi svjedoci koji spadaju
4 u kategoriju onih koji moraju čekati /nedostaje simultani prevod/ u vezi sa
5 njima. Ako Optužba stupi u kontakt sa Obranom i Obrana se ne bude protivila
6 pozivanju tih svjedoka prije isticanja tog dvomjesečnog roka, Vijeće se tome
7 neće usprotiviti. Ali ako bilo koji od timova Obrane bude imao prigovor, onda će
8 se primjenjivati naš nalog.

9 A sada, gospodine Hannis.

10 G. HANNIS: [simultani prevod] Hvala, časni Sude. U vezi s doktorom
11 Nielsenom, prva stvar koju sam htio spomenuti je bio zahtjev Obrane za
12 certifikat, za dopuštenje da se izjavi žalba na njegov status eksperta. Da bismo
13 uštedili vrijeme - mi smo bili njega zakazali kao prvog svjedoka za 29.
14 septembar - međutim, sada, imajući u vidu ovo što ste upravo rekli, ja ću o tome
15 još govoriti kad završim sa ovime. Mi želimo iznijeti usmeni odgovor na zahtjev
16 za certifikat za žalbu.

17 Mi smatramo da se taj zahtjev treba odbaciti. Kao što znate, po pravilu
18 73(B) treba primijeniti dvostruki test prilikom odlučivanja o tome. Prvo: da
19 relevantna odluka se odnosi na pitanje koje može u značajnoj mjeri utjecati na
20 pravično i ekspeditivno vođenje postupka i ishoda suđenja; i drugo: da bi po
21 mišljenju Raspravnog vijeća iznalaženje rješenja za to pitanje moglo u velikoj
22 mjeri doprinijeti vođenju postupka.

23 Mi smatramo da Obrana nije ispunila niti jedan od ova dva testa, a čak i
24 da jesu, mi smatramo da Vi trebate se poslužiti svojim diskrecionim pravom i

25

26

27

28

29

30

1 odbaciti njihov zahtjev. Mi smatramo da to ne bi imalo utjecaja na ovaj predmet.
2 Svi problemi u vezi sa gospodinom Nielsenom mogu se riješiti tako da se
3 jednostavno odluči kakvu težinu treba dati njegovom svjedočenju na kraju
4 suđenja. Mi smatramo da je to najbolji način da se to pitanje riješi i zato
5 tražimo da Vi odbacite taj zahtjev.

6 A sada želim reći -

7 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Mogu li Vas zamoliti da nešto kažete
8 o prigovoru koji je iznio gospodin Zečević?

9 G. HANNIS: [simultani prevod] O ekspertizi ili bliskosti s Optužbom?

10 SUDIJA HARHOFF: /prevod engleskog transkripta: "Da, da, da."/

11 G. HANNIS: [simultani prevod] Pa mi smatramo da je njegova ekspertiza
12 nešto što se može pronaći u njegovom životopisu koji je u cijelom paketu. Osim
13 toga, on je već ranije imao prilike i bilo mu je dopušteno da svjedoči kao
14 ekspert pred ovim Sudom u drugim predmetima; u predmetu *Krajišnik* i u tekućem
15 predmetu *Stanišić - Simatović*.

16 U predmetu *Krajišnik* se može na više mjesta u presudi pronaći pozivanje
17 na njegovo svjedočenje i njegov ekspertski izvještaj što po našem mišljenju
18 pokazuje da je Raspravno vijeće smatralo da je njegov iskaz pouzdan i ima
19 dokaznu vrijednost. I to su faktori koje treba uzeti u obzir.

20 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Koliko ja shvaćam prigovor gospodina

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Zečevića, on je više usmjeren na činjenicu da je gospodin Nielsen analitičar. On
2 za sebe ne tvrdi da ima neku ekspertizu kojom raspolaže kao takvom i da zato on
3 ovdje ne bi trebao pojaviti se kao ekspert nego kao običan svjedok koji svjedoči
4 *viva voce*. Želim čuti što imate za reći u vezi s time.

5 G. HANNIS: [simultani prevod] Časni Sude, u našem pravilniku ne postoji
6 definicija eksperta, u pravilniku ovoga Suda. U mojoj domaćoj jurisdikciji gdje
7 sam ranije radio, ekspert je netko tko svojim obrazovanjem, obukom ili iskustvom
8 je stekao neko specijalizirano znanje koje može biti od koristi da pomogne
9 poroti ili sucima - već ko je prosuditelj o činjenicama - da donese zaključke o
10 spornim pitanjima u predmetu.

11 Mi, u mojoj jurisdikciji imamo još jednu drugu kategoriju svjedoka,
12 znači, koja spada negdje između običnog svjedoka koji je recimo gledao pljačku
13 banku i eksperta-svjedoka. Ta treća kategorija je jedan takozvani "sumarni
14 svjedok". To je netko poput analitičara koji pregleda jednu veliku kolekciju
15 dokumenata i onda može pružiti neku vrstu sumarnog izvještaja o toj velikoj
16 kolekciji dokumenata. Sa takvim se svjedocima obično postupa nešto između
17 običnog svjedoka i eksperta.

18 Mnogi eksperti koje smo imali ovdje na Međunarodnom sudu, a koji rade u
19 Tužilaštvu, u timu za analizu rukovodstava i timu vojnih analitičara bi u mojoj
20 jurisdikciji bili ovi sumarni svjedoci. Međutim, ja tvrdim da oni imaju neku
21 ekspertizu i to zbog vremena koje su potrošili analizirajući hiljade dokumenata.
22 Nije da oni to samo čitaju. Ponekad oni znaju za te događaje i iz toga što su
23 čitali u novinama, ponekad iz onoga što su sami preživjeli u vrijeme sukoba,

24

25

26

27

28

29

30

1 ponekad iz izjava svjedoka. I oni imaju informacije koje mogu biti vama od
2 pomoći. Mislim da je prigovor koji je iznijela Obrana nešto što vi sami možete
3 riješiti na kraju ovog suđenja, kad budete čuli sve dokaze i kad budete
4 odlučivali koliku težinu treba pridati. To ne bi smjelo njega spriječiti da
5 ovdje dođe kao ekspert.

6 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Hvala Vam na razjašnjenju. Za ovo
7 Vijeće je glavno pitanje to da ako na kraju gospodin Nielsen bude ovdje
8 svjedočio kao ekspert, onda postoji razlika u načinu na koji se njega smije
9 ispitivati - i vi koji ga pozivate i Obrana. Mi smo ovdje u par navrata
10 spomenuli to da je jedna od tih razlika i sposobnost ekspert da iznosi
11 mišljenja. To se običnom svjedoku o činjenicama obično ne bi dopustilo. Zato ja
12 tu sada malo pecam da od Vas čujem kakvi su Vaši argumenti u prilog tome da mi
13 Nielsenu dozvolimo da ovdje dođe kao ekspert i da onda, između ostaloga, ima
14 mogućnost da iznosi mišljenje o problemima o kojima ga se pita. I uolikoj se
15 onda mjeri Raspravno vijeće može osloniti na takvo njegovo mišljenje.

16 G. HANNIS: [simultani prevod] Mislim da sam shvatio što hoćete reći.
17 Mislim da sam čuo da je, najmanje jedan sudac kad je govorio o ekspertima,
18 govorio nešto ovako: "Što njega čini ekspertom osim toga što je u prošle dvije
19 godine pročitao 10.000 dokumenata? To mogu napraviti i ja." Onda sam ja rekao:
20 "Da, mogli biste, i po mom mišljenju, onda biste Vi bili ekspert. Da ja hoću
21 neke informacije o tom pitanju i da ste Vi proveli dvije godine čitajući 10.000
22 dokumenata onda bih Vašem mišljenju pridao veću težinu nego mišljenju nekome ko
23 nije sjedio dvije godine i čitao."

24

25

26

27

28

29

30

1 U mojoj jurisdikciji odakle ja dolazim, mi imamo neka pitanja o kojima i
2 laici mogu iznositi mišljenja. Recimo, stvari koje spadaju u svakodnevno
3 iskustvo prosječnog građanina. Na primjer, u Sjedinjenim Američkim Državama ako
4 se radi o vožnji pod utjecajem alkohola može doći i netko tko nije ekspert. Na
5 primjer, policajac koji je prošao kroz obuku za procjenu da li je netko pijan
6 ili nije ili netko tko može ispitati. Međutim, i obična, prosječna osoba ima
7 dovoljno iskustava iz svakodnevnog života da kaže svoje mišljenje da li je
8 izgledalo da je ta osoba bila pod utjecajem alkohola ili ne.

9 Prema tome, ponavljam još jednom, to je nešto što se odnosi na težinu
10 koju ćete pridati kada budete prosuđivali. Ja mislim da on može biti ekspert.
11 Ovisi o tome kako definirate i njegovo područje ekspertize.

12 Njegovo područje ekspertize je MUP. Zato jer je on analizirao hiljade
13 dokumenata o MUP-u. Pročitao je izjave svjedoka, ljudi iz MUP-a, dokaze o tome
14 kako je MUP funkcionirao itd.

15 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] E, to su upravo one informacije koje
16 sam od Vas očekivao.

17 Imali ste još nešto za reći?

18 G. HANNIS: [simultani prevod] Da. Radi se o tajmingu - kada bi trebao
19 gospodin Nielsen doći svjedočiti. Ja razumijem u potpunosti ono što je rekao
20 gospodin Zečević. I kao advokat koji bi trebao voditi glavno ispitivanje doktora
21 Nielsena, ja bih osobno više želio da njegovo svjedočenje ide u komadu. Ja znam
22 da sam na posljednjem suđenju kojeg sam vodio imao slučajeve kad bi neki

23

24

25

26

27

28

29

30

1 svjedoci došli, svjedočili, svjedoci koje je pozvala Obrana i onda sam ih morao
2 unakrsno ispitivati, a nismo imali engleske prijevode nekih dokumenata koje su
3 svjedoci koristili i... vrlo je teško, gotovo nemoguće tako nešto napraviti i
4 smatrati da još uvijek radim svoj posao profesionalno; jer će svjedok možda
5 pročitati recimo 5. paragraf u dokumentu, i onda Obrana kaže: "E, da, to nam
6 treba", a ja ne mogu pročitati ostatak dokumenta i ne mogu taj 5. paragraf koji
7 mi je preveden sâm staviti u kontekst. I onda nije zadovoljavajuće reći: "Pa
8 jednom kad dođete, kad dobijete engleski prijevod, ako Vam tamo nešto zapne za
9 oko, pozvat ćemo ga da se još jednom vrati." To nije efikasno i to ne može dobro
10 funkcionirati.

11 Međutim, sada smo i ja i tim Optužbe ovdje se našli pred jednom dilemom.
12 Zašto? U ovom predmetu gdje se krivično goni ministar unutrašnjih poslova i
13 načelnik jednog od regionalnih centara bezbjednosti - dakle, visokopozicionirani
14 ljudi u policiji, mi smo smatrali da je važno da vama sucima damo što je moguće
15 više informacija na samom početku suđenja o tome što je bio MUP i kako je taj
16 MUP funkcionirao - tako da sam sada, eto, razapet između te dvije želje. Moje
17 želje da vam dam što je moguće više ekspertske svjedočenja o MUP-u rano u ovom
18 predmetu i sposobnosti da njegovo ispitivanje ide u komadu. I mogućnost da moje
19 dodatno ispitivanje mogu napraviti uz kompletne engleske prijevode dokumenata
20 koje će koristiti Obrana.

21 Ja bih se sada želio posavjetovati sa ostalim pripadnicima moga tima i
22 uzeti, naravno, u obzir i ovo što ste Vi predložili da on dođe svjedočiti
23 kasnije, a ne ranije. To bi nam također moglo uzrokovati neke probleme sa
24 zakazivanjem svjedoka jer smo mi za sada bili planirali da on bude prvi i da
25 počne već 29. septembra.

26

27

28

29

30

1 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Prije nego što se konsultujete sa
2 gospođom Korner, želio bih da dodam da bi možda bilo korisno za Vijeće da ga
3 čuje kasnije jer kroz naredne svjedoke koje ćete onda pozvati možda ćemo dobiti
4 malo više informacija o MUP-u. U ovoj ranoj fazi suđenja smo vrlo otvoreni u
5 odnosu na raspon Optužnice i na samo mjesto, a kako se budu pojavljivali
6 svjedoci saznat ćemo više o ovom predmetu i možda ne bi bilo loše da se odloži
7 Nielsenovo svjedočenje jer bismo se mi bolje pripremili da u cijelosti shvatimo
8 i cijenimo njegovo svjedočenje.

9 G. HANNIS: [simultani prevod] Shvatio sam šta želite reći i to je nešto
10 što smo i mi pokrenuli u našim internim raspravama. Takođe, mi ćemo se
11 konsultovati i obavijestit ćemo Vas što prije možemo šta mi predlažemo da se
12 uradi.

13 [Tužilaštvo se savetuje]

14 G. HANNIS: [simultani prevod] Druga poteškoća je njegov lični raspored
15 predavanja pošto on predaje, ali moraćemo da o tome s njim razgovaramo. To je
16 drugi faktor. Prilično je teško naći vrijeme kada je on na raspolaganju.

17 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Hvala.

18 Da li bili ko iz timova Odbrane želi da pokrene bilo koje pitanje?

19 GĐA KORNER: [simultani prevod] Gospodin Hannis će se baviti ovom temom,
20 ali ima nekoliko manjih stvari kojima bih ja željela da se pozabavim.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Izvinjavam se. Prvo ćemo onda
2 završiti s Vama.

3 GĐA KORNER: [simultani prevod] Prvo, propustila sam da zatražim da se
4 uvedu izvještaji doktora Donie kao dokazi u ovom predmetu i to sam zaboravila da
5 uradim na kraju mog glavnog ispitivanja tako da sada to formalno tražim. To su
6 tri izvještaja i dio sarajevskog izvještaja koji je dozvoljen.

7 Drugo pitanje, pitanje podneska koji smo mi podnijeli tražeći uvođenje
8 dodatnih dokumenata na spisak po pravilu 65ter. Poslije toga smo imali pretres u
9 kojem smo se bavili sarajevskim izvještajem i Vijeće je onda odlučilo... iz
10 transkripta 15. septembra, da, utorak 15. septembra, dakle, prije dva dana, da
11 će se izbaciti određeni dijelovi izvještaja, a u vezi sa 29 dokumenata koji su
12 uključeni u našem podnesku, mi smo shvatili da su ostali dokumenti uvedeni.

13 Oni koji su obilježeni u svrhu identifikacije, a bili su dio našeg
14 zahtjeva da se ovi dokumenti dodaju spisku po pravilu 65ter i odatle je došlo do
15 zabune.

16 Mislim da je ispravno reći da ja nisam konkretno rekla - nije ni Vijeće
17 reklo - "ali to su oni koji su bili isključeni" i odatle je došla cijela ta
18 zabuna. Očigledno moj zahtjev se odnosio na dokumente koji su došli uz njegove
19 ranije izvještaje kao fusnote, da treba da se uvedu kao dokazi

20 Naravno, ja ne tražim od Vijeća da odmah sada donese odluku o tome, ali
21 samo sam željela da pojasnim situaciju jer je iz nje proizašla ova zabuna. I to

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 me vodi ka jednoj opštoj tački, ako mogu da kažem.

2 Nažalost, posebno prošle sedmice došlo je do mnogo zabune zato što je
3 bilo mnogo podnesaka, posebno od strane Odbrane i kao što Vijeće zna i ne moram
4 podsjećat Vijeće da je veliki broj neriješenih pitanja o kojima treba donijeti
5 odluku. U ovom trenutku dobijamo neke odluke putem *e-maila*, a ne kao naloge i
6 nije uvijek lako raditi na temelju toga šta je odlučeno i šta se treba uraditi.
7 Primjer za to je... mi smo zatražili od Vijeća da ponovo razmotri svoju odluku o
8 tome da mi treba da smanjimo broj svjedoka na spisku, a na to smo dobili *e-mail*
9 od pravnog referenta u kojem se kaže: "Svi rokovi su i dalje na snazi.", a pri
10 tome se ne kaže da li je taj podnesak razmatran i da li je odobren.

11 Odbrana je onda rekla "Kad smo mi podnijeli suženi spisak svjedoka, mi
12 smo jasno pokazali da mi to radimo efikasno i to na temelju naloga.", ali
13 Odbrana je podnijela podnesak i rekla da to više nije na snazi i da oni tome i
14 tako i tako ulažu prigovor. Mi shvatamo da je to sve bilo prilično haotično u
15 poslednjih nekoliko sedmica, ali možemo li Vas moliti da dobijemo primjerene
16 odluke, naloge? Mogu biti kratke, ali primjereno zavedene odluke, a ne da
17 dobijamo *e-mailove* od pravnih referenata koji očigledno prosljeđuju nešto u ime
18 sudija.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Svakako. To se podrazumijeva. Mogu li
2 samo da kažem da *e-mail* koji ste dobili od pravnog referenta ni na koji način
3 nije bio odluka ili nalog. To je bila samo indikacija da su i dalje na snazi
4 rokovi. Vaš podnesak za ponovnim razmatranjem je i dalje otvoren. Mi ga i dalje
5 razmatramo i mi ćemo se na to vratiti.

6 Sada imamo, od današnjeg dana, pauzu od 10 dana i mi ćemo iskoristiti to
7 vrijeme da raščistimo što je moguće više otvorenih, neriješenih podnesaka. A
8 Odbrana će koristiti to vrijeme da se pripremi za dodatno ispitivanje vaših
9 svjedoka. Mi očekujemo da će to biti vrlo brzo. Bez obzira da li ćete vi izaći u
10 susret našem prijedlogu da odložite svjedočenje gospodina Nielsena, ali ako to
11 uradite, ko će onda biti vaši sljedeći svjedoci? Odbrana i dalje treba da se
12 pripremi za to, a i mi.

13 GĐA KORNER: [simultani prevod] To nas vodi do sljedećeg pitanja, a to je
14 pitanje rasporeda. Vijeće je na pretpretresnoj konferenciji reklo: "Tužilaštvo
15 će imati 212 sati. Odbrana će zajedno dobiti takođe isto to vrijeme", dakle, 212
16 sati, pa pretpostavljamo da je riječ o istom periodu jer pretpostavljam da će
17 oni dobiti jednako vrijeme za unakrsno ispitivanje koje imamo za glavno
18 ispitivanje. Možda to nije bilo sasvim jasno. Nama je potrebno da znamo koliko
19 će Odbrana dobiti za unakrsno ispitivanje svjedoka prije nego što oni dođu jer
20 mi imamo problema sa jedinicom za žrtve i svjedoke kada pokušavamo da
21 organizujemo dolazak naših svjedoka.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Naravno. Čim pogledamo Vaš podnesak
2 za ponovno razmatranje spiska svjedoka i kada ponovo pogledamo taj nalog da se
3 smanji broj svjedoka na 131, onda ćemo i odrediti vrijeme Odbrani.

4 Mi bismo željeli da dobijemo naznake timova Odbrane o tome koliko bi
5 vremena željeli unakrsno ispitivati ovih 131 svjedoka kako je sada na spisku.

6 G. ZEČEVIĆ: [simultani prevod] Ako bih mogao kratko da se izjasnim o toj
7 temi. Situacija sa svjedocima po pravilu 92ter je takva da će se to morati
8 rješavati u praksi od slučaja do slučaja i tako i jeste. Ako mogu da kažem
9 sljedeće: Tužilaštvo tj. količina vremena koje Tužilaštvo koristi da bi uvelo
10 svjedoka u sudnicu može biti vrlo kratko jer tužilac je iskoristio ogromnu
11 količinu vremena razgovarajući sa svjedokom u pripremi njegovih izjava. Sada,
12 korelacija između vremena koje koristi Tužilaštvo u sudnici da dovede svjedoka i
13 da ponudi izjave po pravilu 92ter ne može se porediti sa potrebom Odbrane da
14 unakrsno ispituje svjedoka jer ustvari, oni su bili u mogućnosti da razgovaraju
15 sa svjedokom mnogo dana u pripremi izjave. Može biti stvarno važnih, relevantnih
16 pitanja u izjavi na koja se moramo osvrnuti.

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 I naravno, tu su još i zabilješke sa pripremnog razgovora i neka druga
2 pitanja, tako da mislim da nećemo biti u mogućnosti da vam damo jednu opštu
3 cifru ili bilo kakvu opštu procjenu za bilo kojeg svjedoka ili uopšteno govoreći
4 za sve svjedoke jer kao što sam rekao, to se mora rješavati od slučaja do
5 slučaja.

6 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Cijeli smisao toga da se svjedocima
7 dozvoli da dođu po pravilu 92ter je da se uštedi vrijeme time što se neće morati
8 obavljati glavno ispitivanje u kojem bi svjedok rekao sve što se već nalazi u
9 njegovoj izjavi; dakle, da se izbjegne ponavljanje.

10 Izjave su dostavljene timovima Odbrane, svakom od timova Odbrane i oni
11 su u cijelosti upoznati s tim šta će taj svjedok reći. Moguće je da zabilješke
12 sa pripremnog razgovora možda dođu vrlo kasno. Ali Tužilaštvo ima obavezu da to
13 dostavi što je prije moguće. U svakom slučaju, ne bih očekivao da se te
14 zabilješke sa pripremnog razgovora radikalno razlikuju od bilo čega što se već
15 nalazi u izjavama.

16 Dakle, poenta je sljedeća: timovi Odbrane znaju što dolazi kada je riječ
17 o svakom od svjedoka. Takođe nam je rečeno u proceduralnim smjernicama da nećemo
18 po pravilu dozvoliti Tužilaštvo da potroši mnogo vremena na uvođenju svjedoka po
19 pravilu 92ter. Oni će imati između 15 i 20 minuta /prevod engleskog transkripta:
20 "15 ili 30 minuta"/ - ne mogu sada precizno da se sjetim - osim ako ne postoje
21 posebni drugi razlozi za udaljavanje od toga. Dakle, oni će imati kratko vrijeme
22 da predstave svjedoke i onda se svjedoci prosljeđuju vama.

23 Ne vidim zašto ne možete, pregledajući te izjave, napraviti procjenu
24
25
26
27
28
29
30

1 koliko Vam je vremena potrebno za unakrsno ispitivanje svjedoka na temelju onoga
2 što se nalazi u njegovom ili njenom iskazu. To jeste od slučaja do slučaja -
3 nekad će vam možda trebati samo 30 minuta, nekad će vam možda trebati 5 sati; to
4 je u redu, ali molim Vas, recite nam, da bismo mi imali neke podatke, procjene
5 od Vas kada budemo donosili odluku o tome koliko ćemo vremena na kraju dati.

6 G. ZEČEVIĆ: [simultani prevod] Shvatio sam. Izvinjavam se. Mislio sam da
7 Vi želite da mi sada to kažemo.

8 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Ne, ne. Ja Vas pozivam da to uradite
9 što prije možete, a nadamo se do kraja ove sedmice, ako je to moguće, ili možda
10 početkom iduće sedmice, ali što prije možete da nam date neku naznaku o tome
11 koliko vremena želite da imate sa svakim od ovih svjedoka.

12 GĐA KORNER: [simultani prevod] U ovoj fazi mi samo tražimo za svjedoke u
13 vezi s kojima moramo obavijestiti jedinicu za žrtve i svjedoke dvije nedjelje
14 unaprijed, tako da nama treba, ustvari, nalog do petka ili ponedjeljka -
15 najkasnije. U slučaju da moramo da promijenimo raspored za doktora Nielsena
16 treba nam da znamo koliko vremena je Odbrani potrebno za svakog od svjedoka koji
17 su zakazani da dođu u tom periodu. Mi ne tražimo procjenu za sve svjedoke. Ali
18 za ovu sljedeću grupu.

19 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Hvala Vam mnogo, gospođo Korner. To
20 je ustvari olakšalo stvari. Ako biste nam Vi mogli da kažete koliko Vama i
21 gospodinu Župljaninu treba vremena za te svjedoke koji su zakazani da dođu

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 sljedeće sedmice?

2 G. ZEČEVIĆ: [simultani prevod] Pa čim dobijemo raspored svjedoka, bit
3 ćemo u mogućnosti da vam to dostavimo. Ali to će opet biti samo općenito jer mi
4 ne želimo da budemo obavezani našim obećanjem jer ono što se može desiti je da,
5 recimo, jedan od svjedoka koji prvi dođe pokrene neko pitanje. Mi želimo da ga
6 ispitamo sa drugim ili trećim svjedokom jer možda su oni iz iste opštine tako
7 da... Samo suđenje je živa stvar. To se razvija tokom suđenja kao i svjedočenje
8 u sudnici - ja znam da Vi to znate.

9 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Upravo tako.

10 G. ZEČEVIĆ: [simultani prevod] Samo Vam pokušavam da izložim svoje
11 argumente i da im dam smisao. Žao mi je ako sam -

12 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Hvala, gospodine Zečević. Mi smo
13 potpuno svjesni praktičnih problema, ali na kraju krajeva mora se donijeti
14 odluka jer je tu pitanje planiranja i jedinica za žrtve i svjedoke mora da zna
15 koliko dana svjedok treba da bude ovdje. Dakle, znam da je teško. Prije ili
16 poslije, odluka se mora donijeti.

17 Ono što ćemo mi uraditi je da ćemo takođe procijeniti svjedoke. Imat
18 ćemo vlastito mišljenje o tome koliko, po našoj procjeni, može vremena trebati
19 Odbrani, a pored toga, pozivamo timove Odbrane da nam daju svoju indikaciju pa
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 ćemo na temelju toga donijeti odluku. I kada se odluka donese, onda jedinica za
2 žrtve i svjedoke može da planira dolazak tih svjedoka.

3 G. ZEČEVIĆ: [simultani prevod] Časni Sude, mi ćemo se potruditi da
4 pomognemo i Pretresnom vijeću i svima. Ali želim da kažem za zapisnik da ne
5 mislim da postoji korelacija između pravičnosti suđenja i bilo kakvog vremenskog
6 rasporeda ili roka koji je potreban jedinici za žrtve i svjedoke u tom pogledu.

7 Još jedno pitanje: mi smo željeli da se izjasnimo, ako možemo,
8 odgovoriti na ono što je upravo rekao gospodin Hannis o gospodinu Nielsenu, o
9 njegovom svjedočenju. Vrlo kratko.

10 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Ako imate nešto važno da dodate,
11 izvolite, odmah to uradite, ali molim Vas, budite kratki jer ističe nam vrijeme.
12 Imamo još samo 6 minuta.

13 G. ZEČEVIĆ: [simultani prevod] Shvatam to.

14 Gospodin O'Sullivan će kratko iznijeti naš stav.

15 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Prije nego što to učinite, gospodine
16 O'Sullivan, mogu li pokrenuti još jedno pitanje o kojem je Vijeće prethodno
17 raspravljalo? Naime, o situaciji sa zastupnicima pred Vijećem - mislim da je
18 uobičajeno pravilo ili praksa takva da samo zastupnik i ko-zastupnik se mogu
19 obraćati Vijeću. Razlog za to je što ti zastupnici imaju ovlaštenje od
20 optuženog.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Ako zastupnici žele da i drugi članovi njihovog tima se obraćaju Vijeću,
2 oni to mogu, što se nas tiče, ali sugerišem da kadgod želite da gospodin
3 O'Sullivan ili bilo ko drugi iz Vašeg tima se obrati Vijeću, morate tražiti
4 odobrenje da tako nešto uradite.

5 Takođe sam svjestan činjenice da je položaj gospodina O'Sullivana
6 poseban jer je on ustvari rezervni zastupnik, pa ćemo se time pozabaviti, ali
7 želim da bude jasno da je opšte pravilo da morate da dobijete dozvolu Vijeća ako
8 se bilo ko drugi osim Vas i Vašeg ko-zastupnika obraća Vijeću.

9 G. ZEČEVIĆ: [simultani prevod] Zbog specifične situacije s kojom ste
10 upoznati ne želim sada time da se bavim. Ja sam konkretno tražio OLAD prilikom
11 imenovanja gospodina O'Sullivana da bude imenovan za ko-zastupnika. Nema
12 ograničenja koliko optuženi zastupnika može da ima - barem tako je u pravilniku.
13 Jer Tužilaštvo može biti zastupljeno sa pet ili šest zastupnika pa onda može i
14 Odbrana. Takvo je moje uvjerenje i ja sam konkretno tražio da se zbog vrlo
15 specifične situacije on tako i imenuje. Vi ste s tim upoznati. Zbog toga sam
16 mislio da nije potrebno dodatno odobrenje Pretresnog vijeća za to, ali mi ćemo
17 se ponašati u skladu s tim.

18 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Budite uvjereni da smo mi uvijek
19 zainteresirani da čujemo ono što gospodin O'Sullivan ima da kaže i evo dajemo mu
20 riječ.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. O'SULLIVAN: [simultani prevod] Kasno je i bit ću vrlo kratak. Želim
2 samo da odgovorim na nekoliko pitanja koja ste postavili gospodinu Hannisu u
3 vezi sa vještakom. Mi se slažemo s njegovom definicijom vještaka, da je to neko
4 ko po prirodi svog znanja, vještine i iskustva može vama pomoći u donošenju
5 odluke o vrlo bitnim pitanjima između strana. I to se odnosi na nekoga ko ima
6 objektivno ili naučno iskustvo i obrazovanje što gospodin Nielsen nema - to je
7 moja prva poenta.

8 Druga poenta je da kada je riječ o bivšim zaposlenicima Tužilaštva
9 presedan je da sadašnji ili bivši zaposlenici Tužilaštva mogu svjedočiti, ali
10 želim da ukažem na to da taj presedan ide u drugom pravcu, posebno u predmetu
11 *Milutinović* i u slučaju gospodina Cooa.

12 I treća stvar je da ako gospodin Hannis kaže da neko zato što je
13 pročitao 10.000 dokumenata ili stranica postaje vještak, ja nisam inženjer i ne
14 mislim da ako bi pročitao 10.000 dokumenata ili stranica da bi mogao da izgradim
15 most koji bi mogli da pređete i mislite da je siguran. Tako da, nije samo
16 činjenica da je neko inteligentan i može čitati i da po prirodi toga može
17 postati vještak. To je po prirodi specijalnog znanja, obuke, iskustva - neko
18 može da bude vještak i da bude objektivan i da bude odvojen od strana, a svakako
19 ne ko je bio zaposlen ili ko je aktivno u službi Tužilaštva.

20 Hvala Vam.

21 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Hvala gospodine O'Sullivan. Mi ćemo
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 primiti k znanju ovo što ste rekli.

2 I posljednja odluka koju želim da iznesem, a to je naša odluka u vezi sa
3 uvođenjem tri odnosno dva i po izvještaja doktora Donie. Mi se slažemo da budu
4 uvedeni u spis i molim sekretara da nam dâ brojeve.

5 SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti dokazi P30, P31 i P32, časni
6 Sude.

7 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Hvala lijepo. Ako nijedna od strana
8 nema nikakvo drugo pitanje da pokrene... Samo trenutak.

9 [Raspravno veće i sudski savetnik većaju]

10 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Naš pravni referent nas podsjeća...
11 možete sjesti. Znam kakvo je Vaše stanje sa Vašom nogom, gospođo Korner. Vi ste
12 tražili pojašnjenje usmene odluke koja je data neki dan u vezi sa onim što je
13 uvedeno, a šta nije uvedeno u vezi sa sarajevskim izvještajem.

14 GĐA KORNER: [simultani prevod] Od onoga što je obilježeno u svrhu
15 identifikacije, među dokazima koji su došli sa fusnotama drugih izvještaja - to
16 je ono što sam ja željela da se raščisti.

17 [Sudije većaju]

18 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Ta tri dokumenta su obilježena u
19 svrhu identifikacije jer nije izvjesno da li su oni obuhvaćeni odlukom. Odluka
20 je bila da dokumenti koji se pominju u fusnoti tri poglavlja sarajevskog
21 izvještaja koja smo uveli - da su takođe prihvatljivi za uvođenje, dok dokumenti
22 u drugim dijelovima sarajevskog izvještaja nisu prihvatljivi za uvođenje u spis.
23 Dakle, ta tri dokumenta smo obilježili u svrhu identifikacije jer nismo bili

24

25

26

27

28

29

30

1 sigurni da li su oni u okviru ta tri poglavlja ili nisu. Kada se to utvrdi - da
2 li su ili nisu, onda ćemo promijeniti taj status dokumenata obilježenih u svrhu
3 identifikacije.

4 GĐA KORNER: [simultani prevod] Izvinjavam se, časni Sude. To je jedna od
5 teškoća na koju sam se pozivala. Mi smo podnijeli podnesak kojim smo tražili
6 uvođenje brojnih dokumenata. Ustvari, svih dokumenata koja je doktor Donia
7 pokrio - i da se svi ti dokumenti uvedu. Vi ste onda donijeli odluku i
8 isključili sa tog velikog spiska bilo koji dokument koji su unutar poglavlja, a
9 na koja ne želite da se oslanjate u onom izvještaju. Mi smo zbog toga
10 pretpostavili da svi ostali dokumenti koji se nalaze na tom spisku, a koji se ne
11 odnose na sarajevski izvještaj već na ostala, druga dva izvještaja, a navode se
12 u fusnotama, da će oni biti uvedeni jer su oni ranije dodati na spisak po
13 pravilu 65ter.

14 SUDIJA HARHOFF: [simultani prevod] Sugerišem da mi donesemo odluku o
15 tome napismeno. Sad je već prošlo vrijeme i ja predlažem da sada završimo sa
16 radom i nastaviti ćemo sa radom u utorak, 29. septembra, i to poslije podne.

17 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

18 ... Sednica završena u 13.49h.

19 Nastavak zakazan za utorak,

20 29.09.2009., u 14.15h.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30